

**KAZALO STRATEGIJE RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V OBČINI
TREBNJE DO LETA 2010**

KAZALO	1
UVOD	3
1. PRAVNE PODLAGE	5
I. ANALIZA STANJA NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA V OBČINI TREBNJE 2006	7
2. ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA	8
2.1. Zakonske obveznosti, ki jih izvaja Občina Trebnje na področju socialnega varstva	8
2.2. Center za socialno delo Trebnje	10
2.3. Nevladne humanitarne organizacije, katerih temeljna dejavnost je delovanje na področju socialnega varstva v občini Trebnje	13
2.3.1. Humanitarna lokalna organizacija nacionalnega pomena - Območno združenje Rdečega križa Trebnje	15
2.4. Revščina	17
2.5. Stari	20
2.5.1. Dom starejših občanov Trebnje	21
2.5.2. Institucionalno varstvo	26
a) plačevanje oziroma doplačevanje oskrbnih stroškov	26
b) družinski pomočnik	27
2.5.3. Različne oblike pomoči za stare v okviru občine Trebnje	27
a) pomoč družini na domu	27
b) nevladne organizacije	31
2.6. Mladi	32
2.6.1. Preventivni programi za mlade	32
a) Center za socialno delo Trebnje	32
b) nevladne organizacije	32
2.7. Ženske in otroci žrtve nasilja	32
2.8. Ljudje s težavami v duševnem zdravju	33
2.9. Ljudje s težavami z zasvojenostjo	34
2.9.1. Alkoholizem	34
2.9.2. Prepovedane droge	34
2.10. Osebe z motnjo v duševnem in telesnem razvoju	35
2.11. Invalidi	37
2.11.1. Nevladne organizacije	37
2.11.2. Društvo invalidov Trebnje	38
II. USMERITVE IN UKREPI RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V OBČINI TREBNJE DO LETA 2010	39
3. UVOD	40
3.1. Cilji strategije razvoja socialnega varstva	41
3.2. Ukrepi za doseg ciljev	41
3.2.1. Sodelovanje pri reševanju problema revščine	42
3.2.2. Sodelovanje na področju dela s starimi	44
3.2.3. Pospuševanje razvijanja programov za mlade	48
3.2.4. Sodelovanje pri reševanju problematike na področju nasilja nad ženskami in otroki	49
3.2.5. Spodbujanje programov za ljudi s težavami v duševnem zdravju	50

3.2.6. Spodbujanje programov za ljudi s težavami z zasvojenostjo	50
a) alkoholizem	50
b) prepovedane droge	51
3.2.7. Pomoč pri izvajanju programov za ljudi z motnjo v duševnem in telesnem razvoju	51
3.2.8. Sodelovanje z invalidskimi organizacijami	52
3.2.9. Razvijanje prostovoljnega dela	52
4. LITERATURA	54

UVOD

Strategija razvoja socialnega varstva v občini Trebnje je strateški dokument razvojnega načrtovanja socialne politike, ki izhaja iz trenutnega stanja socialnih razmer v občini Trebnje. Omenjena strategija za socialno varstvo opredeljuje prioritete na področju socialnega varstva, opredeljuje cilje in ukrepe za doseg ciljev. Sprejema se za obdobje petih let, za obdobje od leta 2006 do leta 2010 in opredeljuje predvsem srednjeročne cilje.

Strategija razvoja socialnega varstva v občini Trebnje je temeljni programski in izvedbeni dokument, ki postavlja prioritete občinske politike za nadaljnji razvoj socialnega varstva in so načrtovane na osnovi Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 oziroma na omejenih pristojnostih, ki jih ima Občina Trebnje pri izvajanju tega programa.

V prvem delu je predstavljena analiza stanja na področju socialnega varstva v občini Trebnje, v drugem delu pa so predstavljene usmeritve in ukrepi razvoja socialnega varstva v občini Trebnje. V drugem delu so opisani cilji in ukrepi za doseg tistih ciljev, ki se financirajo iz občinskega proračuna in možnosti kjer oziroma kolikor lahko Občina pri tem aktivno sodeluje. Strategija ne obravnava tistih področij socialnega varstva, ki se financirajo iz drugih javnih ali zasebnih virov. Drugi del strategije tako sestavljajo smernice, ki predstavljajo prioriteto delovanja Občine Trebnje v naslednjem srednjeročnem obdobju. Smernice so osnova za nadaljnje ukrepanje na posameznih področjih. K uresničevanju le-teh bo Občina Trebnje težila v naslednjih letih.

Socialna politika se ukvarja z zagotavljanjem življenjsko pomembnih virov za zadovoljevanje temeljnih življenjskih potreb in pomeni korekcijo tržne ekonomije, ki s tekmovalno naravnostjo pogosto izključuje ljudi. Ker so ti viri redki, je pomembna enakost v dostopnosti do virov, ki se uravnava z ukrepi države.

V okviru socialne politike pa se v sistemu socialnega varstva zagotavlja pravice do storitev (svetovanje, pomoč, institucionalno varstvo...) vsem ogroženim skupinam prebivalstva ter pravice do denarnih pomoči osebam z omejenimi sredstvi za življenje. Občina Trebnje v okviru svojih pristojnosti uravnava in izvaja del programa socialnega varstva.

Temeljno izhodišče za oblikovanje strategije razvoja socialnega varstva v občini Trebnje izhaja iz potrebe po vzpostavitvi povezovalne mreže, ki bo skrbela za skladen razvoj vseh programov in dejavnosti na področju socialnega varstva za prebivalce občine Trebnje. Naloga lokalne skupnosti in države je, da zagotavlja takšne razmere oz. pogoje, ki bodo posameznikom v povezavi z drugimi v družinskem, v delovnem in v bivalnem okolju omogočale ustvarjalno sodelovanje in uresničevanje njihovih razvojnih možnosti, da bodo s svojo dejavnostjo dosegali tako raven socialnega blagostanja, ki bo primerljiva z drugimi v okolju in ki bo ustrezala merilom človeškega dostojanstva.

Kadar si posamezniki zaradi delovanja zunanjih in notranjih dejavnikov socialne varnosti in blagostanja ne morejo zagotoviti sami, so upravičeni do pomoči. Vse strokovne službe in druge ustanove pa so dolžne pri odločanju za nudenje pomoči upoštevati načelo subsidiarnosti, kar pomeni, da je za socialno varnost in blagostanje sebe in svoje družine prvenstveno odgovoren vsak posameznik sam.

Med temeljne funkcije lokalne samouprave sodi kvalitetno zadovoljevanje potreb v okviru lokalne skupnosti, še posebej javnih dobrin. Občina izvaja naloge, ki so ji po Zakonu o socialnem varstvu, kot krovnem zakonu na področju socialnega varstva, naložene. Prav tako pa Občina podpira in spodbuja tudi razvoj samopomoči, dobrodelnosti, oblik neodvisnega življenja invalidov ter drugih oblik prostovoljnega dela ter projekte, ki pomenijo večjo kvaliteto življenja za občane naše občine.

Načela, na katerih temelji izvajanje sistema, so:

- socialna pravičnost;
- solidarnost;
- odgovornost posameznika za zagotavljanje lastne socialne varnosti in socialne varnosti njegovih družinskih članov.

Vodila pri delovanju pa so:

- enak dostop;
- prostovoljnost vključitve;
- prosta izbira;
- individualizacija obravnave;
- zagotavljanje človekovega dostojanstva;
- gospodarno ravnanje s proračunskimi sredstvi;
- dogovarjanje med izvajalci in uporabniki.

Cilji socialnega varstva so predvsem:

- izboljšanje kvalitete življenja;
- zagotavljanje aktivnih oblik socialnega varstva;
- razvoj strokovnih oblik pomoči;
- vzpostavitev in razvoj pluralnosti dejavnosti;
- oblikovanje novih pristopov za obvladovanje socialnih stisk.

Sistem socialnega varstva predstavljajo:

- programi, katerih namen je preprečevati nastajanje socialnih težav;
- programi, storitve in prejemki, ki so namenjeni ljudem, ki so se znašli v socialnih težavah.

1. PRAVNE PODLAGE

Pravne podlage predstavljajo:

1. Zakon o socialnem varstvu (Ur. list RS, št. 36/04)

- 15. člen določa, da pomoč na domu obsega socialno oskrbo upravičenca v primeru invalidnosti, starosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo.
- 16. člen določa, da institucionalno varstvo po tem zakonu obsega vse oblike pomoči v zavodu, v drugi družini ali drugi organizirani obliki, s katerim se upravičencem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, zlasti pa bivanje, organizirana prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo. Upravičenec do institucionalnega varstva pa lahko namesto pravice do celodnevnega institucionalnega varstva izbere družinskega pomočnika.
- 99. člen določa, da se iz proračuna občine financirajo pomoč družini na domu; stroški storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila; pravice družinskega pomočnika; razvojni in dopolnilni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.
- 100. člen določa, da na zahtevo upravičenca do socialno varstvene storitve odloči o delni ali celotni oprostitvi plačila storitve center za socialno delo, občina pa pri tem lahko določi dodatne oprostitve pri plačilu stroškov za pomoč na domu in pri plačilu storitve v zavodih za odrasle. Določa tudi možnost prepovedi in odtujitve nepremičnine v korist občine.

2. Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Ur. list RS, št. 120/05)

- V Pravilniku je določen normativ za izvajanje storitve pomoči na domu, kjer 20 izvajalcev izvaja pomoč na domu za 100 upravičencev, za ugotavljanje upravičenosti, pripravo dogovora o izvajanju storitve, organizacijo ključnih članov okolja in začetno srečanje je predviden 1 strokovni delavec na 200 upravičencev, poleg tega je za vodenje storitve, koordinacijo izvajalcev in njihovo usmerjanje, sodelovanje z upravičenci pri izvajanju dogovora in pri zapletenih življenjskih situacijah upravičencev predviden 1 strokovni delavec na vsakih 200 upravičencev.
- V Pravilniku je določena storitev institucionalnega varstva v oskrbnih domovih, lahko pa je zagotovljena tudi v drugi organizirani obliki, to je v stanovanjski skupini, bivalni enoti, v oskrbovanem stanovanju, v oskrbnem domu in z bivanjem zunaj institucije na podlagi individualnega paketa storitve.

3. Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (Ur. list RS, št. 110/04, 124/04)

- Uredba predpisuje merila za določanje oprostitev pri plačilu socialno varstvenih storitev ter način njihovega uveljavljanja.
- V Uredbi je določeno, da o oprostitvah pri plačilu storitev v okviru javnih pooblastil odloča center za socialno delo. O oprostitvah pri plačilu storitev izven mreže javne službe pa odloča občina, ki pa lahko za ta namen sklene pogodbo s centrom za socialno delo. V obeh primerih je plačnik občina.
- V Uredbi je nadalje določeno, da upravičencu do institucionalnega varstva, ki je v celoti oproščen plačila storitve, občina zagotovi sredstva za kritje drobnih osnovnih potreb v višini 20 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka in opredeli namen porabe teh sredstev.

4. Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (Ur. list RS, št. 87/2006)
 - Pravilnik določa metodologijo, po kateri se določijo splošni elementi za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev
5. Odlok o organizaciji in izvajanju javne službe pomoči na domu (Ur. list rS, št. 21/2000)
 - Odlok določa organiziranje pomoči na domu in merila, po katerih se določi višina plačila socialno-varstvenih storitev (v nadaljnjem besedilu: storitev) za pomoč na domu in način izvajanja storitve.
 - V Odloku je določeno tudi, da sredstva za izvajanje javne službe pomoči na domu zagotavlja občina v okviru možnosti z vsakoletnim proračunom.
6. Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010 ((v nadaljevanju NPSV (Ur. list RS št. 39/2006))
 - V nadaljnjem gradivu so upoštevana izhodišča NPSV. NPSV določa, da se bo cilje izvajalo postopoma. Za potrebe uresničevanja NPSV bodo pripravljene posamični akcijski načrti (na ravni države, pokrajine, lokalne skupnosti in izvajalcev).
 - NPSV nadalje tudi določa naloge občin, ki so naslednje: zagotavlja izvajanje storitev iz okvira javne službe, za katero je pristojna po zakonu; razpisuje javne natečaje za podelitev koncesij in sklepa pogodbe o koncesijah za storitve iz svoje pristojnosti; zagotavlja sredstva za plačila oskrbnih stroškov v socialnovarstvenih zavodih za starejše in osebe s posebnimi potrebami, ki so deloma ali v celoti oproščene plačil po posebnih merilih; zagotavlja sredstva za (do)plačilo pomoči na domu in družinskega pomočnika; pospešuje in organizira dejavnosti in programe socialnega varstva po zakonu o lokalni samoupravi.
7. Zakon o lokalni samoupravi (Ur. list RS, št. 100/05)
 - V skladu s 6. alineo 21. člena občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), ki jih določi s splošnim aktom občine ali so določene z zakonom, tako da pospešuje službe socialnega skrbstva za predšolsko varstvo, osnovno varstvo otroka in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele.
8. Odlok o enkratnem denarnem prispevku za novorojence v Občini Trebnje (Ur. list RS, št. 44/05)
 - Odlok ureja dodeljevanje enkratnega denarnega prispevka za novorojence v občini Trebnje, rojene od vključno 1.7.2005 naprej, in določa upravičence, višino denarnega prispevka, pogoje za pridobitev in postopek za uveljavljanje enkratnega denarnega prispevka za novorojenca v občini Trebnje.

I. del

**ANALIZA STANJA NA PODROČJU
SOCIALNEGA VARSTVA V OBČINI
TREBNJE
2006**

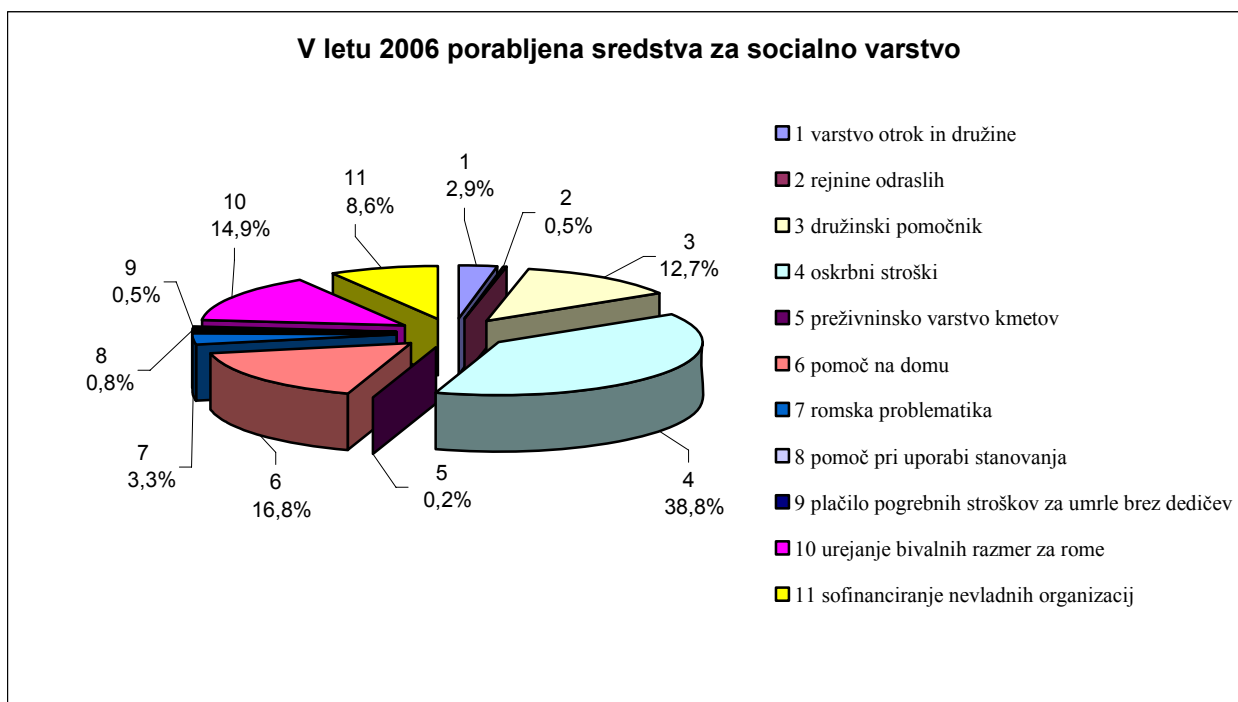
2. ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA

2.1. Zakonske obveznosti, ki jih izvaja Občina Trebnje na področju socialnega varstva:

- plačila in doplačila oskrbe v domovih za starejše občane kadar je upravičenec delno ali v celoti oproščen plačila → 56 upravičencev (november 2006);
- plačila in doplačila oskrbe v posebnih socialno-varstvenih zavodih: to so zavodi, ki so namenjeni odraslim duševno bolnim in osebam z motnjami v telesnem in duševnem razvoju → 4 upravičenci (junij 2006);
- subvencioniranje storitve pomoči družini na domu → 12 upravičencev (november 2006);
- preživninsko varstvo kmetov → 1 upravičenka;
- rejnine odraslih → 1 upravičenec;
- financiranje družinskega pomočnika → pravica do izbire družinskega pomočnika je namenjena polnoletnim osebam s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, naloga lokalne skupnosti je, da zagotovi sredstva in izvede delno plačilo za izgubljeni dohodek in del prispevkov za socialno zavarovanje za družinskega pomočnika) → 16 upravičencev (november 2006);
- pomoč staršem ob rojstvu otroka → povprečno 15 upravičencev/ mesečno;
- plačilo pogrebnih stroškov za umrle brez premoženja in dedičev.

Ceno storitev v domovih za starejše občane in posebnih zavodih potrdi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, o oprostitvi plačila pa na osnovi Uredbe o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev odločajo centri za socialno delo.

Proračun za leto 2006 nam pokaže, da za področje socialnega varstva namenimo 173.681.000 SIT kar znaša 4% sredstev občinskega proračuna. Od tega porabimo za zakonsko določene naloge 91,23%, le 8,77% pa namenimo za razvoj nevladnih organizacij, kar pomeni, da imamo za usmerjanje razvoja socialnega varstva v občini Trebnje premalo maneverskega prostora.

Po Zakonu o socialnem varstvu lahko javno službo izvajajo:

- Javni socialnovarstveni zavodi, ki jih ustanovi država ali občina (centri za socialno delo, splošni in posebni socialni zavodi, varstveno delovni centri, socialno varstveni zavodi za usposabljanje in drugi socialno varstveni zavodi),
- nevladne organizacije, ki pridobijo koncesijo za opravljanje javne službe,
- druge pravne osebe in zasebniki, zasebnice, ki pridobijo koncesijo za opravljanje javne službe.

2.2. Center za socialno delo Trebnje

Večino storitev, ki jih določa Zakon o socialnem varstvu kot javno službo, v občini Trebnje opravlja Center za socialno delo Trebnje, ki je javni zavod in teritorialno pokriva območje Upravne enote Trebnje in Občine Trebnje.

Tabela 2: Število zaposlenih v CSD Trebnje v letu 2006 in število prebivalcev, ki sodijo v pristojnost CSD Trebnje

CSD	Št. zaposlenih	Št. prebivalcev, 2006
TREBNJE	9,63	18.966

Center za socialno delo je javni socialno varstveni zavod, ki ga je ustanovila država in mu je z zakonom poverila opravljanje določenih nalog na področju socialnega varstva. Tako center za socialno delo opravlja naloge, ki so mu poverjene z zakonom kot **javna pooblastila** ter naloge, ki mu jih nalagajo drugi predpisi.

Center za socialno delo Trebnje je:

- nosilec javnih pooblastil,
- izvajalec socialno varstvene storitve prva socialna pomoč, pomoč družini za dom, osebne pomoči in socialne preventive,
- nosilec akcij za socialno ogrožene skupine prebivalstva.

Država zagotavlja sredstva za pokrivanje denarnih socialnih pomoči, starševskega varstva in družinskih prejemkov, rejnin, nadomestil za invalidnost, o katerih odloča Center za socialno delo, medtem, ko občina zagotavlja sredstva za del stroškov institucionalnega varstva in socialne oskrbe na domu ter rejništva odraslih in za družinske pomočnike, za katere prav tako izdaja odločbe Center za socialno delo. Občina pa na podlagi javnega razpisa sofinancira tudi preventivne projekte.

JAVNA POOBLASTILA Centru za socialno delo Trebnje nalagajo: Zakon o socialnem varstvu, Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Zakon o osebnem imenu, Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij, Zakon o kazenskem postopku, Zakon o družbenem varstvu odraslih telesno in duševno prizadetih oseb, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika, Zakon o splošnem upravnem postopku, Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev, Pravilnik o postopku pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva, Deklaracija o otrokovih pravicah, Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, Smernice za obravnavo ogroženih otrok v socialnem varstvu in drugi predpisi.

Predvsem so **javna pooblastila odločanje, oblikovanje strokovnih mnenj in ukrepanje** na področju:

- *Zakonske zveze* (dovolitev sklenitve pred polnoletnostjo, med sorodniki, svetovalni razgovor v postopku razveze zakonske zveze, oblikovanje mnenja o sporazumu glede varstva otrok ob prenehanju zakonske zveze, glede stikov, glede preživljanja).
- *Urejanje statusa otrok* (priznanje – ugotavljanje očetovstva, izpodbijanje očetovstva, določanje osebnega imena otrok in sodelovanje v postopkih spreminjanja imena otrok).
- *Roditeljske pravice* (spremljanje izvajanja roditeljske pravice, pomoč pri reševanju sporov pri izvrševanju roditeljske pravice, predlog sodišču o odvzemu ali vrnitvi roditeljskih pravic, predlog za podaljšanje roditeljskih pravic čez polnoletnost, predlog sodišču za pridobitev poslovne sposobnosti).
- *Ukrepi za zaščito otrok* (odločanje o odtujitvi ali obremenitvi otrokovega premoženja, opozorila staršev, napotitev v ustrezno obravnavo, izločitev otroka, odvzem otroka, oddaja v drugo družino ali zavod v primeru ugotovljenega zanemarjanja, nasilja, zlorabe otrok).
- *Rejništvo otrok* (ki odhajajo iz družine s soglasjem staršev ali po odvzemu otroka staršem).
- *Skrbništvo otrok* (ki so brez staršev ali so si interesi staršev in otrok v nasprotju).
- *Posvojitev otrok* (kot trajna rešitev otrok brez staršev ali tistih, za katere starši ne skrbijo).
- *Skrbništvo odraslih* (ki jim je odvzeta poslovna sposobnost, ali preko skrbništva za posebne primere).
- *Obravnava otrok zaradi težav v odraščanju ali v zvezi s prekrški, kaznivimi dejanji* (sodelovanje v predkazenskem postopku, v pripravljalnem postopku, izvrševanje vzgojnih ukrepov – navodila in prepovedi, strožje nadzorstvo Centra, namestitve v vzgojni zavod, v prevzgojni dom, socialni trening).

- *Obravnavna odraslih v povezavi s kazenskim postopkom, izvrševanjem zapora, pomoč družinam in osebi po koncu zaporne kazni.*
- *Odločanje o nadomestilih za invalidnost ter statusu invalidnosti po ZDVRTPOO.*
- *Odločanje o denarnih socialnih pomoči (denarna socialna pomoč, trajna denarna socialna pomoč, izredna denarna socialna pomoč, izredna enkratna denarna socialna pomoč).*
- *Odločanje o oprostitvah plačil uporabnikov institucionalnega varstva in oskrbe na domu.*
- *Odločanje o pravici do tolmača za uporabo slovenskega znakovnega jezika ter o pravici do družinskega pomočnika.*
- *Odločanje o starševskem varstvu (porodniški dopust, dopust za nego in varstvo otroka, očetovski dopust, posvojiteljski dopust ter nadomestila za porodniški, očetovski, posvojiteljski dopust in dopust za nego in varstvo otroka, podaljšan dopust za nego in varstvo otroka, pravice iz krajšega delovnega časa ter dobroimetje).*
- *Odločanje o pravici do družinskih prejemkov (otroški dodatek, dodatek za veliko družino, starševski dodatek, dodatek za nego otroka, pomoč ob rojstvu otroka in delno plačilo za izgubljen dohodek).*

SOCIALNO VARSTVENE STORITVE:

1. PRVA SOCIALNA POMOČ je pomoč, ki se je lahko posluži vsak občan, ki je v socialni stiski. Pomoč je usmerjena v prepoznavanje stiske, skupno načrtovanje poti iz stiske in informiranje o možnih poteh ter o ustanovah, kjer se lahko zagotavlja ustrezna rešitev.

2. OSEBNA POMOČ je dalj časa trajajoča pomoč posamezniku, da se preko svetovanja, urejanja in vodenja vsakdanjega življenja usposobi za življenje v obstoječi socialni mreži in se izvaja v sodelovanju z uporabnikom.

3. POMOČ DRUŽINI ZA DOM je pomoč pri urejanju družinskih odnosov ter pri vzgoji otrok, prav tako kot osebna pomoč pa je vezana na aktivno sodelovanje družin.

4. SOCIALNA PREVENTIVA je pomoč pri izboljšanju kvalitete družine in posameznikov, hkrati pa se s socialno preventivo preprečujejo večje socialne težave posameznikov pa tudi družbeni problemi.

Socialna preventiva se izvaja tudi neposredno preko drugih oblik dela, najbolj pa je socialna preventiva razvidna v projektih in sicer se v CSD Trebnje izvajajo naslednji projekti:

- Prostovoljno delo z otroki in mladostniki, kjer pod mentorstvom prostovoljci opravljajo zelo pomembne naloge na področju pomoči družinam in otrokom, ki imajo težave pri funkcioniranju v socialni mreži.
- Skupina za pomoč enostarševskim družinam, ki daje večje možnosti staršem, ki ostanejo sami, da se okrepijo in se usposobijo, da kljub enostarševskemu statusu družina ohrani svojo vlogo.
- Skupine starih ljudi za samopomoč, ki delujejo v 6 okoljih in zagotavljajo starim ljudem možnost, da čim bolj kvalitetno in socialno bogato preživijo v svojem znanem okolju.
- Prispevek h kvalitetnejšem rejništvu.
- Prispevek h kvalitetnejšemu življenju romskih družin.
- Tabor socialno ogroženih otrok.
- Mavrica – počitniške dejavnosti za otroke iz socialno rizičnih okolij.
- Javna dela – Prispevek h kompleksni pomoči družinam s posebnimi potrebami.
- Javna dela – Socializacija in integracija Romov v lokalno skupnost.

Center za socialno delo ima po usmeritvah tudi KOORDINATIVNO VLOGO, ki jo izvaja:

- na individualnem nivoju v obliki individualnih projektov za reševanje posameznih družin in posameznikov,
- na širšem nivoju pa je organiziral predvsem okrogle mize - o varstvu starejših občanov, o oskrbi na domu, o prispevku programov javnih del za pomoč družinam, o prostovoljstvu, o socialnem vključevanju Romov, o oblikah pomoči šoloobveznim otrokom.

V prihodnje je usmeritev Centra za socialno delo Trebnje organizirati okrogle mize oziroma posvete o vprašanih nasilja v občini, pa tudi o drugih problemih kot je brezdomstvo, pogoji za osebe, ki imajo težave z duševnim zdravjem, o težavah, ki jih imajo družine staršev alkoholikov in žrtve nasilja.

Center za socialno delo Trebnje se pri svojem delu srečuje s pomembnim odstotkom vsega prebivalstva in ugotavlja, da je marsikaj urejeno bolje kot je bilo v preteklosti, da pa še vedno veliko področij ni urejeno tako kot je potrebno, pojavljajo pa se tudi vedno novi problemi, na katere kot družba nismo pripravljeni.

Ključni problemi s katerimi se srečuje Center za socialno delo Trebnje so:

- *nima zagotovljenih kapacitet za ljudi, ki so socialno izključeni – brezdomci, mlajši socialni invalidi, družine, ki preživljajo nasilje – v občini je trenutno (junij 2006) vsaj 5 ljudi, ki potrebujejo bivališče, vendar zanje ni primerna oz. možna namestitev v domu starejših občanov, so pa brez strehe nad glavo in v težjih vremenskih razmerah v življenjski nevarnosti, tudi varne hiše in zavetišča so le v regiji, vendar obstoječe kapacitete ne zadoščajo za vse potrebe,*
- *pojavljajo se tudi novi problemi ljudi, ki postanejo zasvojeni z drogo, alkoholizmom in drugimi sredstvi, zadnja leta opažamo velike probleme zadolženosti ljudi, dogajajo se za posameznika kar krute deložacije, česar se doslej ni opazilo,*
- *zelo bi potrebovali tudi sklad za izredne občinske pomoči, kar v večini občin imajo, ker vsega ni možno rešiti z državnimi pomočmi,*
- *v občini pa bi tudi zelo potrebovali več možnosti za zmanjševanje nasilja v družinah, za vključevanje v družinsko terapijo.*

2.3. Nevladne organizacije, katerih temeljna dejavnost je delovanje na področju socialnega varstva v občini Trebnje

Kot smo že omenili, ima Občina neposreden vpliv le na del nalog, ki jih Center za socialno delo opravlja za naše občanke in občane.

Pomemben element pri zagotavljanju socialno varstvenih storitev v občini predstavljajo nevladne organizacije, ki delujejo na področju socialnega varstva. Občina Trebnje vsako leto sofinancira izvajalce programov na področju socialnega varstva na podlagi javnega razpisa in v skladu z pravilnikom o postopku za izbiro in merilih za sofinanciranje programov na področju socialnega varstva v občini Trebnje.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve podeljuje **status društvom, ki delujejo v javnem interesu na področju socialnega varstva** na podlagi Zakona o društvih ter v

sodelovanju z ministrstvom za zdravje podeljuje organizacijam **status humanitarnih organizacij** na podlagi Zakona o humanitarnih organizacijah.

Humanitarne organizacije so tiste organizacije, ki imajo ustrezen javni pomen in izvajajo strokovno utemeljene programe na področju socialnega in zdravstvenega varstva.

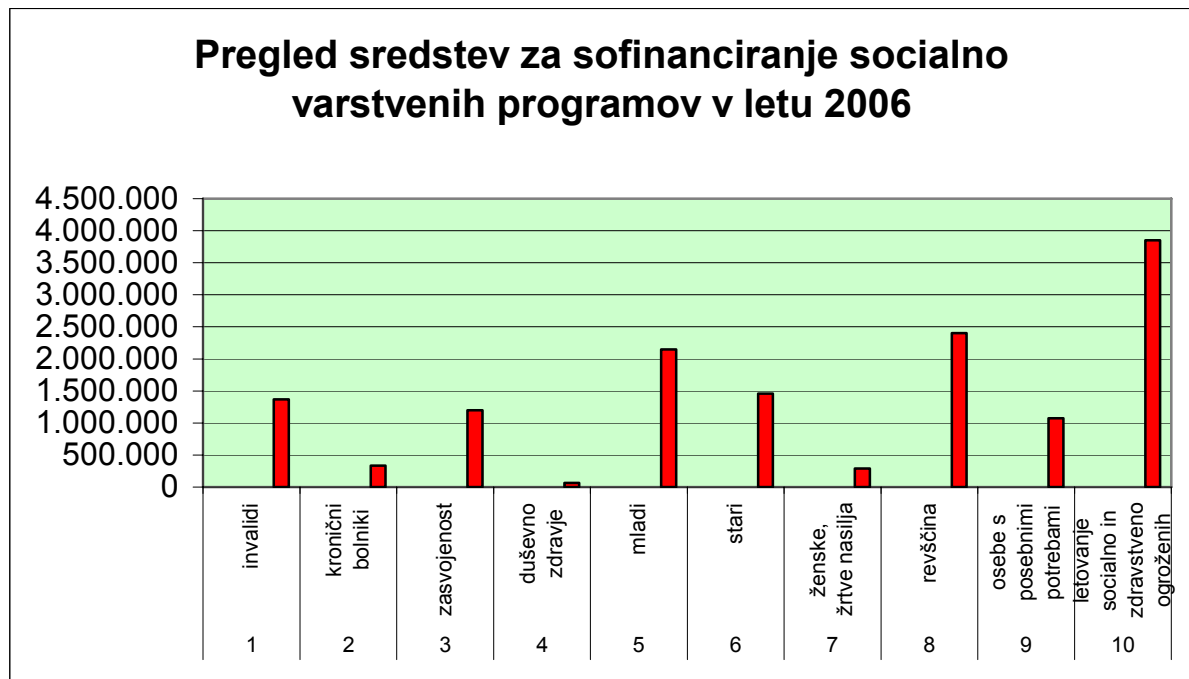
Leta 2005 smo namenili programom nevladnih organizacij s področja socialnega varstva, ki so vključevale poleg invalidskih društev tudi društva kroničnih bolnikov, ter druge humanitarne organizacije 13.500.000 SIT in v letu 2006 je bilo namenjenih sredstev 14.200.000 SIT. Ugotavljamo pa, da je potrebno sredstva povečati, hkrati pa spodbujati izvajanje programov, ki pripomorejo k izboljšanju medsebojnih odnosov. Po ugotovitvah Centra za socialno delo Trebnje vse bolj narašča število nasilja v družinah in v šoli, vse bolj se kažejo vzgojne težave in težave z alkoholizmom ter drugo zasvojenostjo.

Nujno je potrebno razvijati preventivne programe v občini Trebnje, svetovalnice in službe za pomoč staršem pri njihovi vzgoji, posvetovalnice za otroke in odrasle, ki so žrtve nasilja.

Občina Trebnje je od leta 1992 vključena v projekt Svetovne zdravstvene organizacije ZDRAVA MESTA z projektom "**Trebnje zdrava občina in občina dobrih medčloveških odnosov**". V tem projektu se vsi odgovorni za zdravje povezujejo med seboj v projektne svetovne, usklajujejo svoje dejavnosti in skupaj postavljajo prioritete za varovanje zdravja in ohranjanje oziroma spodbujanje dobrih medčloveških odnosov v občini. Omenjeni projekt je skupaj z tradicionalnim letovanjem zdravstveno in socialno ogroženih otrok v okviru Centra za socialno delo Trebnje in Območnega združenja Rdečega križa Trebnje s sklepom občinskega sveta opredeljen kot projekt, ki je v posebnem interesu Občine Trebnje. V okviru projekta "**Trebnje zdrava občina in občina dobrih medčloveških odnosov**" se izvaja 9 programov in sicer:

- družinski dan,
- priprava na zakon in družino,
- tabor za nadarjene učence,
- šola za starše,
- terapevtska skupina za boljše sožitje v družinah,
- vikend seminarji "100 domačih zdravil za lepše družinsko življenje"
- učenje nenasilnega družinskega sporazumevanja,
- ustvarjalne delavnice za otroke in starše,
- preventiva odvisnosti in duševno zdravje.

Graf 2: Pregled sredstev za sofinanciranje socialno-varstvenih programov v letu 2006

Skupaj se je na javni razpis v letu 2006 prijavilo 30 društev, ki so prijavili 62 programov oziroma projektov. Medobčinskih društev, ki v svoje projekte vključujejo tudi člane iz občine Trebnje, se je prijavilo 13 društev, eno društvo (Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Ljubljana) pa ima neopredeljeno število uporabnikov iz občine Trebnje, saj pokriva celotno Slovenijo in se je njihov program tudi financiral.

Tabela 3: Sofinanciranje programov socialnega varstva na podlagi javnega razpisa v letu 2006

Programi	Št. prijaviteljev	Št. projektov	znesek	%
1. humanitarna dejavnost	19	23	5.299.530	37,33%
2. zasvojenosti	4	7	1.198.400	8,44%
3. preventiva	10	25	6.998.025	49,29%
4. programi društev upokojencev v Občini Trebnje	4	7	699.090	4,92%
SKUPAJ	30	62	14.195.045	99,98%

2.3.1. Humanitarna lokalna organizacija nacionalnega pomena - Območno združenje Rdečega križa Trebnje

Območno združenje Rdečega križa Trebnje je neodvisna, humanitarna lokalna organizacija nacionalnega pomena, ki deluje na območju celotne občine Trebnje in je del organizacije Rdečega križa Slovenije. Njene naloge so opredeljene v Zakonu o rdečem križu. Je organizacija ljudi za ljudi, ki v svojih letnih programih upošteva smernice iz letnih programov Rdečega križa Slovenije in programa razvoja Rdečega križa Slovenije za obdobje 2003-2010, prav tako pa upošteva tudi predloge in pobude s strani Krajevnih organizacij Rdečega križa Trebnje in prostovoljcev.

Rdeči križ je nepridobitna organizacija, ki opravlja svoje naloge brez razlikovanja glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje ljudi.

V občini Trebnje deluje 17 krajevnih organizacij Rdečega križa, ki so registrirane pri Območnem združenju in sestavljajo Območno združenje Rdečega križa.

Poslanstvo Območnega združenja Rdečega križa Trebnje je predvsem v:

- aktivnem reagiranju na pojave stisk in nemoči, še posebej ranljivih skupin,
- spoštovanju in nagovarjanju ljudi, da delijo del svojega blagostanja,
- gradnji čuta za solidarnost in razumevanje stiske drugih,
- spodbujanju in širjenju vrednot zdravja in zdravega načina življenja,
- načrtnem izobraževanju in usposabljanju za humanitarno delovanje in upravljanju humanitarnih organizacij.

Temeljna načela katerim sledijo pa so humanost, nepristranskost, nevtralnost, neodvisnost, prostovoljnost, enotnost, univerzalnost.

V okviru javnih pooblastil Območno združenje Rdečega križa Trebnje izvaja naslednje naloge:

- **krvodajalstvo:** osnovna naloga je motivirati krvodajalce za pridobitev zadostne količine krvi, ki jo potrebuje zdravstvo za svojo dejavnost, prav tako pa je potrebno izobraževati ljudi o pomenu krvodajalstva,
- **motiviranje ljudi za darovanje organov po smrti:** v sodelovanju z mentorji na šolah, aktivistih, krvodajalcih in strokovnjakih se obvešča javnost o pomenu in načinu darovanja organov po smrti,
- **prva pomoč:** izvajanje tečajev in izpitov prve pomoči za bodoče voznike, organiziranje usposabljanja predavateljev in učiteljev praktičnega dela prve pomoči, prav tako se bodo organizirali različni tečaji, ki se bodo ponudili občanom, šolam, društvom (temeljni postopki oživljanja, osnove prve pomoči, obnovitveni oziroma dopolnilni tečaj prve pomoči, poletne počitnice za vzgojitelje in učitelje, drugi programi, ki jih bo pripravil strokovni center),
- **poizvedovalna služba:** le-ta se izvaja na lokalnem nivoju in zajema: delo s strankami (prvi razgovori, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev), poizvedovanje za pogrešanimi, izstavljanje potrdil, posredovanje družinskih sporočil, udeležba na seminarjih usposabljanja, urejanje dokumentacije in vodenje arhiva.

Prav tako pa izvajajo tudi splošne humanitarne programe:

- **varovanje in krepitev zdravja:** na področju izvajanja preventive in zdravstveno vzgojne dejavnosti, bo poudarek na programih *preprečevanja zasvojenosti* (ob dnevu boja proti kajenju, AIDS –u, alkoholu, uživanju drog, vključitev v skupino LAS) ter na programih *varujmo zdravje* (izvajanje zdravstvenih predavanj na tematiko skrbi za okolje in osebno higieno, zdravega prehranjevanja, organiziranje razgovorov o krvnem tlaku, sladkorni bolezni, osteoporozi, izvajanje meritev po krajevnih organizacijah Rdečega križa, informiranje preko zloženek in drugih edicij o zdravem načinu življenja, vključitev v aktivnosti ob 7. aprilu – spodbujanje telesne aktivnosti), v okviru programa *svetovni dan hrane* se bo izvedel projekt Drobtinice,
- **socialna dejavnost:** le-ta je prioritetni program Rdečega križa kjer je naloga pomagati ljudem, ki si zaradi različnih razlogov ne uspejo ali ne zmorejo zagotoviti osnovnih eksistenčnih pogojev za preživetje; socialna dejavnost deluje v sodelovanju z krajevnimi organizacijami Rdečega križa, Centra za socialno delo ter drugimi organizacijami v občini in krajevnih skupnostih; socialno ogroženim posameznikom in družinam se zagotavlja tako konkretne materialne kot tudi enkratne finančne

pomoči; Rdeči križ želi s temi oblikami pomoči prispevati k lažšanju in preprečevanju socialnih stisk in težav posameznikov in družin, pomagati v trenutkih, ko je le-ta najbolj potrebna pomoči, spodbujati lokalne dejavnike za najrazličnejše oblike medsebojne pomoči, utrjevati sodelovanje s strokovnimi službami socialnega varstva, šolstva in zdravstva, spodbujati mlade k vključevanju v socialno dejavnost Rdečega križa in omogočiti otrokom letovanje in kreativno preživljanje prostega časa. Rdeči križ Trebnje pomaga na najrazličnejše načine:

- **delitev materialne in finančne pomoči v obliki paketov s hrano** (za leto 2006 predvidevajo, da bodo potrebovali okoli 320 paketov hrane)

- **delitev pomoči v obliki oblačil, obutve, posteljnine**

- **socialna pomoč v primeru manjših nesreč:** prizadetim zaradi požarov, poplav ali pa zaradi težkega družinskega stanja se pomaga z dodelitvijo enkratne pomoči,

- **letovanje otrok iz socialno ogroženih družin:** v poletnih mesecih organizirajo letovanje 16 otrokom iz socialno ogroženih družin v okviru zdravstvene kolonije,

- **letovanje starejših:** v zimskem času omogočijo brezplačno zdravstveno letovanje na Debelem rtiču najmanj 5 starejšim osebam,

- **postaje Rdečega križa:** namenjene so združevanju ljudi kjer bi se organizirala zdravstvena predavanja, prebiralna literatura, organizirana dejavnost merjenja pritiska, v postajah bi se zbirali tudi podatki o pomoči potrebnim ter nudenje konkretne pomoči posameznikom in družinam,

- **srečanja starostnikov:** organizirajo jih krajevne organizacije Rdečega križa na območju njihovega delovanja za starostnike, ki so dopolnili 70 let in več,

- **obiski na domu:** želja je, da se oblikuje mreža uporabnikov občasne ali stalne pomoči ter mreža ljudi-prostovoljcev, ki bodo delo opravljali na terenu; izvajali bodo tudi konkretno delo: pomoč na domu, pomoč pri vsakdanjih opravilih, oblike druženja; v okviru tega projekta krajevne organizacije Rdečega križa obiščejo tudi vse, ki praznujejo 90 in več let, pred novoletnimi prazniki pa vsako leto prostovoljci obiščejo in obdarijo starejše nad 71 let,

- **skrb za ranljive skupine:** delo z Romi, nudenje materialne pomoči v obliki oblačil, obutve, igrač, šolskih potrebščin za šolajoče se otroke, prav tako pa se izvajajo tudi aktivnosti na področju zdravstvenega osveščanja ter organiziranje aktivnosti za otroke,

- **letovanje otrok:** vsako leto se organizira tudi letovanje za otroke z zdravstvenimi težavami (bronhialna, kožna in presnovna obolenja) kjer letuje povprečno 90 otrok iz občine Trebnje po 11 dni, letovanje se izvede v 2 izmenah; zelo pomembno pa je, da se pridobi strokoven kader, ki ima znanje in izkušnje pri delu z otroki,
- **mladi:** za mlade se izvajajo krožki Rdečega križa, ki so kot oblika prostovoljnega dela oziroma oblika prostočasne dejavnosti, ki se izvaja med šolskim letom v osnovnih šolah in kjer se obravnavajo različne teme povezane z Rdečim križem ter vzgojo za zdrav način življenja,
- **prostovoljci:** v Rdečem križu deluje veliko prostovoljcev, zato bi bilo potrebno biti z njimi v stalnem stiku in jih tudi izobraževati, zato je strategija razvoja na tem področju razvoj prostovoljstva
- **širjenje znanja – izobraževanje:** spodbujati širjenje znanja in zavesti o Gibanju, delovanju in poslanstvu Republiškega Rdečega križa Slovenije

Po **Zakonu o Rdečem križu Slovenije** zagotavlja sredstva za naloge, ki jih Rdeči križ Slovenije opravlja kot javna pooblastila, Republika Slovenija iz svojega proračuna. Sredstva se zagotavljajo na podlagi letnega programa Rdečega križa Slovenije, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije.

Občina lahko zagotavlja sredstva za tiste dejavnosti lokalnih organizacij Rdečega križa Slovenije, ki jih ne zagotavlja Republika Slovenija.

Način pridobivanja sredstev za delovanje Rdečega križa Trebnje:

- **izvajanje tradicionalnih oblik:** pobiranje članarine in prispevkov, ki jih izvajajo prostovoljci Rdečega križa v krajevnih organizacijah Rdečega križa in sredstva ostajajo organizaciji za njihovo delo,
- **v primeru nesreč** se objavlja tudi transakcijski račun in preko sredstev obveščanja se spodbuja občane in druge institucije k darovanju prispevkov,
- **javljanje na javne razpise,**
- **iskanje novih pristopov in načinov pridobivanja darovalcev.**

Ključni problemi, s katerimi se srečuje območno združenje Rdečega križa Trebnje:

- *ni vzpostavljenega sodelovanja, povezovanja in usklajevanja med posameznimi društvi in organizacijami pri nudenju pomoči,*
- *glede na to, da narašča delež ljudi, ki živijo na robu socialne revščine, je vse več prošenj za pomoč, zato bi bilo potrebno zagotoviti organizaciji večji vir finančnih sredstev iz občinskega proračuna,*
- *vzpostaviti mrežo aktivnih prostovoljcev, ki bi prepoznali stiske ljudi in o tem obveščali Rdeči križ.*

2.4. Revščina

Revščina je izraz pomanjkanja dobrin za zagotovitev družbeno sprejemljive življenjske ravni. Z revščino oziroma materialno izključenostjo so povezane tudi druge oblike socialne izključenosti, ki so na eni strani vzrok, na drugi strani pa posledice materialne izključenosti. To so predvsem brezposelnost (izključenost iz zaposlitve), neizobraženost (izključenost iz izobraževanja), slabo zdravje (ki je v veliki meri ne le posledica slabše dostopnosti do zdravstvenih storitev, marveč tudi posledica pomanjkanja osnovnih življenjskih virov, primerne prostora za bivanje ...) idr. Iz tega izhaja, da sta revščina in socialna izključenost multidimenzionalen problem, ki ga je potrebno osvetliti na različne načine, uporabljati različne metode merjenja kot tudi kombinirane načine reševanja.

Tabela 4: Prejemniki denarnih pomoči v občini Trebnje - mesečno (podatki pridobljeni na CSD Trebnje)

<i>Oblika pomoči</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Denarna socialna pomoč	305	545
Izredna enkratna denarna pomoč	324	218
SKUPAJ	629	763

Na osnovi Zakona o socialnem varstvu pa so občine poleg oblik pomoči, ki jih zagotavlja država iz svojega proračuna, dolžne socialno ogroženim občanom zagotavljati tudi sredstva za

pomoč pri uporabi stanovanja – 99.člen (uporablja se le za pokrivanje stroškov najemnine) ter stroške storitev v splošnih in posebnih socialnih zavodih za odrasle. Upravičenci do pomoči pri uporabi stanovanja so najemniki, ki izpolnjujejo dohodkovne cenzuse, ki se ugotavljajo na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po predpisih o socialnem varstvu.

Tabela 5: Povprečno mesečno število upravičencev/k pomoči pri uporabi stanovanja

	2005	2006
Število upravičencev/k	7	10

Podporno mrežo občanom, ki žive v težkih socialnih razmerah, razvijajo tudi v nevladnih organizacijah. Osnovni cilj teh organizacij je usmerjen v zagotavljanje socialne vključenosti čim širšega kroga ljudi. Njihovi programi pomenijo dopolnjevanje državnih in občinskih ukrepov in so usmerjeni v prizadevanja za ustrežnejšo ureditev skrbi, ki jo zagotavlja država.

Podatki o delu nevladnih organizacij v občini Trebnje (RK, Karitas in drugi) kažejo, da pomoč (predvsem pakete hrane, obutve, obleke, šolske potrebščine) redno zagotavljajo več občanom. Poleg tega, da te organizacije nekaterim občanom pomoč zagotavljajo redno, se na njih po pomoč obrača veliko občanov, ki to pomoč prejema občasno.

Ker se v Občini Trebnje zavedamo pomena teh organizacij, jih skušamo v čim večji meri vključiti v reševanje problemov socialno ogroženih občanov. Podpore njihovi dejavnosti izražamo tudi z rednim sofinanciranjem njihovih programov preko javnega razpisa za področje socialnega varstva.

Tabela 6: Število razdeljenih paketov socialno ogroženim družinam na letnem nivoju (podatki pridobljeni pri RK Trebnje in Karitas Trebnje, Mirna)

Rdeči križ Trebnje: - prehrambeni paketi: 270 paketov

- Prašek: 800 kg
- Mleko: 8640 litrov
- Ostala živila (moka, sladkor, ješprenj, riž,...) 2.886 kg
- Pomoč družinam pri nakupu šolskih potrebščin: 31 družinam

Rdeči križ Trebnje je v letu 2006 pomagal 400 uporabnikom oziroma 120 družinam.

Karitas Mirna: - pomoč družinam pri nakupu šolskih potrebščin: 13 družinam

- mleko: 37 družinam
- prehrambeni paketi: 37 družinam
- materialna pomoč (kurjava, plačilo položnic,...): 6 družinam

Karitas Trebnje: - mleko: 10 družinam

- prehrambeni paketi: 4 družinam
- materialna pomoč (kurjava, plačilo položnic,...): 5 družinam

Ključni problemi pri zagotavljanju minimalne socialne varnosti občanom Trebnjega so:

- ***potrebno je povezati organizacije, ki zakonsko ugotavljajo socialno revščino in organizacije, ki imajo možnost pomagati tem posameznikom in družinam,***

- *povečanje podpore nevladnim organizacijam za nadaljnje dopolnjevanje pomoči države najrevnejšim občanom,*
- *neenotna merila za dodeljevanje pomoči.*

2.5. Stari

Za sedanji čas je značilno, da se srečujemo s podaljševanjem povprečne življenjske dobe. To prinaša nove probleme v medgeneracijske odnose. V Sloveniji se tako soočamo s spremembo v demografski strukturi prebivalstva. Na to kažejo padec rodnosti, naraščanje števila prebivalstva starega nad 65 let in skromen naravni prirastek prebivalstva.

Zakonodajca na področju socialnega varstva torej določa, da se iz proračuna občine financirajo stroški storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila (institucionalno varstvo); pomoč družini na domu; pravice družinskega pomočnika; razvojni in dopolnilni programi, pomembni za občino (omenjene programe določi občina sama) in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Tabela 7: Prebivalci občine Trebnje po spolu in starostnih skupinah, zadnji dan v mesecu, december 2005

Starostna skupina	PREBIVALCI		
	Skupaj	moški	ženske
Skupaj	18.966	9.438	9.528
0 - 4 leta	967	493	474
5 - 9 let	1020	526	494
10 - 14 let	1158	594	564
15 - 19 let	1353	664	689
20 - 24 let	1391	714	677
25 - 29 let	1470	749	721
30 - 34 let	1313	684	629
35 - 39 let	1471	799	672
40 - 44 let	1648	879	769
45 - 49 let	1449	782	667
50 - 54 let	1259	698	561
55 - 59 let	887	468	419
60 - 64 let	768	373	395
65 - 69 let	882	399	483
70 - 74 let	774	309	465
75 - 79 let	606	209	397
80 - 84 let	370	68	302
85 - 89 let	126	26	100
90 - 95 let	43	2	41
95 - 99 let	11	2	9
100 in več let	-	-	-

Vir podatkov: Statistični urad RS

2.5.1. Dom starejših občanov Trebnje

Institucionalno (domsko) varstvo je ena od oblik varstva starejših ljudi, ki zaradi zdravstvenega ali socialnega stanja ne morejo več skrbeti zase v domačem okolju. Namen take institucije je, da kar najbolj zadovolji potrebe, ki si jih posameznik in njegovi svojci sami niso zmožni več zagotavljati. To je tako zdravstvena in medicinska oskrba, kot socialna, moralna in "celostna" pomoč uporabnikom.

Dom je namenjen ljudem, starejšim nad 65 let, ki ne morejo živeti samostojno ali v lastni družini. Dom zagotavlja zdravstveno oskrbo in nego, socialni programi pa naj bi delovali tako, da bi stanovalcem nudili oporo, pomoč pri reševanju osebnih in socialnih stisk, zagotavljali naj bi pomoč pri ohranjanju samostojnosti in razvoja, vzpodbujali širjenje

socialne mreže in pomagali pri ohranjanju že obstoječih socialnih mrež ter upoštevali in pomagali pri realizaciji osebnih želja in pričakovanj. Zadovoljeval naj bi potrebe po zasebnosti, neodvisnosti, avtonomnosti in individualnosti.

Domovi za stare zajemajo naloge in področja dela, ki zagotavljajo nego, oskrbo in ostale oblike pomoči starejšim, kamor spadajo vse storitve zdravstveno negovalne enote, socialne službe, fizioterapije, delovne terapije in ostalih služb, ki delujejo v domu. V domovih vse bolj do izraza prihajajo službe, ki ne skrbijo zgolj za biološke potrebe stanovalcev, kar je značilno za medicinski model, temveč tudi za njihove psihološke in socialne potrebe, v smislu večje kvalitete bivanja, pomagajo pri ohranjanju samostojnosti in psihofizične kondicije, pri rasti in razvoju. Cilj teh služb je, da poudarjajo pomen osebne integritete in upoštevajo želje posameznikov ter jih spodbujajo pri izražanju njihovih želja in potreb.

Dom starejših občanov Trebnje je javni socialno varstveni zavod, ki je bil ustanovljen s sklepom vlade RS dne 21.1.1999, prve stanovalce pa je sprejel 1.9.1999. Dom je bil zgrajen v obliki črke L, s pritličjem in dvema nadstropjema, ter s kapaciteto 136 postelj, z možnostjo kasnejše dograditve. V domu je šest zaključenih oddelkov, na enem izmed njih je tudi oddelek demence urejen po evropskem vzoru (Danska), katerega značilnost je, da ima posebej prilagojene prostore, poseben program dela, prilagojen zmožnostim stanovalcev in ves čas prisotno osebje, ki je vedno v isti sestavi.

Sama izgradnja doma se je financirala 70% iz državnih sredstev in 30% iz občinskih sredstev, potekala pa je v obdobju od leta 1996 do leta 1999, vendar po projektih iz leta 1992 in po takrat veljavnih tehničnih normativih. To pomeni, da je danes v domu več kot polovico večposteljnih sob (štiri in pet posteljnih), oz. od skupaj 66 sob le 24 enoposteljnih in 25 dvoposteljnih. Dom je v času svojega delovanja do danes preuredil nekatere prostore tako, da je trenutno razpoložljivih 146 mest. Zaradi takih pogojev bivanja in novih tehničnih normativov, vodstvo doma že dalj časa vodi aktivnosti za izgradnjo prizidka k domu, s čimer bi predvsem uredili primeren standard v starem delu doma, pridobili nekaj novih kapacitet, predvsem pa prepotrebne prostore za druge programe (dnevno varstvo, začasno varstvo, pomoč na domu, pomoč na daljavo itd.).

V Domu starejših občanov Trebnje je 74 zaposlenih, od tega 6 delavcev preko javnih del in 7 delavcev na pomoči na domu. Prevladuje zdravstveno-negovalni kader kamor sodijo (bolničarji-negovalci, medicinske sestre oz. tehniki, delovni terapevt in fizioterapevt) preostali del pa je osebje na oskrbi (kuharice, perice-likarice in strežnice, uprava, računovodska služba, socialna služba ter tehnični sektor). Pri izvajanju dejavnosti sodeluje čez leto cca. 20 prostovoljcev, v poletnem času pa mesečno cca. 10 študentov ali dijakov, ki delajo preko študentskega servisa. V domu deluje 4x tedensko tudi ambulanta, kjer dela pogodbeno zdravnik iz Zdravstvenega doma Trebnje, 2x mesečno pa v domu deluje tudi zdravnik psihiater. V okviru fizioterapije se vsakodnevno izvajajo različne psihofizične aktivnosti (skupinska telovadba, individualna telovadba, individualna fizioterapevtska vadba, kopel-biserna, večcelična), v okviru delovne terapije, pa se organizirajo izleti, različne prireditve in srečanja za stanovalce, praznujejo se rojstni dnevi, deluje ženski pevski zbor in proslavljajo se vsi večji prazniki. V domu deluje šest skupin za samopomoč, izvajajo pa se tudi bralni krožek in ustvarjalne delavnice. V domu deluje frizer in pediker, domovanje pa so našle tudi nekatere živali: muce, ptice in ribe.

Poleg osnovnega institucionalnega varstva dom opravlja še dejavnost javne službe na področju dnevnega varstva, začasnega varstva in pomoč na domu skupaj z dostavo kosil. Poleg javne službe pa dom izvaja tudi tržno dejavnost (prodaja kosil in malic, najem dvorane

za potrebe zunanjih uporabnikov, fizioterapevtske storitve, itd.). V naslednjem letu pa bo na tem področju dom izvajal tudi storitve za potrebe stanovalcev oskrbovanih stanovanj, ki so že v izgradnji.

Pomembne aktivnosti in dejavniki, ki omogočajo kvalitetnejše bivanje v domu so zagotovo oddelek za osebe z demenco, prostovoljno delo, skupine za samopomoč, aktivnosti in krožki, ki omogočajo psihofizični razvoj (bralni krožek, miselna telovadba, ustvarjalne delavnice, pevski zbor, telovadba...), izleti, povezave z drugimi institucijami (šole, vrtci, krajevne skupnosti, društva...), prireditve, praznovanja državnih praznikov in rojstnih dni. Seveda sem sodijo tudi stanovalčeva osebna svoboda in izražanje, zasebnost, zavedanje odgovornosti za lastno življenje in vpliv nanj, prosto razpolaganje s časom, brez predhodno predpisanih urnikov in načrtov. V okviru doma pa so se v zadnjem času začele razvijati še druge dejavnosti, ki segajo izven delovanja institucionalnega varstva. Izvaja se namreč tudi pomoč na domu skupaj z dostavo kosil, ter dnevno in začasno varstvo. Te dejavnosti omogočajo uporabnikom višjo kvaliteto bivanja v domačem okolju in pomagajo, da ljudje lahko še vedno samostojno bivajo doma. Zaradi velikih potreb po nastanitvah v domu in dolge čakalne dobe, so te oblike pomoči izrednega pomena. To pa je tudi bistvo, da se ljudem omogoča storitve, ki zagotavljajo samostojno in čim daljše bivanje v primarnem okolju.

Pomembno je, da so ljudje seznanjeni z delovanjem doma, da ga prepoznajo kot vir moči in kot rešitev v določeni življenjski situaciji. Službe v domu se zato trudijo, da uporabnikom pomagajo ohranjati in na željo uporabnika tudi širiti socialno mrežo, ki omogoča lažje prilagajanje na novo življenjsko okolje. Pomembno je pomagati uporabniku, da posamezne korake na poti k cilju (h kakovostnemu bivanju v zavodu) načrtuje počasi toda vztrajno in da nastale spremembe skupaj utrjujemo. Pomembna je individualna obravnava in poslušanje za posameznika, za njegove želje in potrebe. Predvsem pa je na začetku potrebno pridruževanje uporabniku, vzpostavljanje neposrednega stika in dobrega delovnega odnosa, če je to potrebno.

➤ Statistični podatki

Od začetka delovanja Doma starejših občanov Trebnje pa do sedaj (stanje 31.12.2005) je bilo v dom sprejetih 347 stanovalcev, od katerih jih je 56 odšlo iz doma ali so bili preseljeni v druge domove, 165 pa jih je umrlo. Do 31.12.2005 je dom prejel 1105 prošenj za sprejem, trenutno pa je aktualnih vlog 235, od teh je 49 občanov naše občine, 24 prosilcev pa je občanov drugih občin, ki pa so se rodili v Občini Trebnje. Povprečna umrljivost v Domu starejših občanov Trebnje na letni ravni je 23%, povprečna republiška pa je 25%.

Na dan 31.12.2005 je v Domu starejših občanov Trebnje bivalo 146 stanovalcev, od tega 116 (79,5%) žensk in 30 (20,5%) moških. Občanov, ki so imeli pred sprejemom v dom stalno bivališče prijavljeno v občini Trebnje je 90 (61,6%), iz Mestne občine Ljubljana jih je 28 (19,1%), ostali stanovalci pa so iz drugih slovenskih občin, vendar jih večina, ki imajo stalno bivališče v drugih občinah, izhaja iz občine Trebnje. Povprečna starost stanovalcev na dan 31.12.2005 je bila 79 let, pri moških 73 let, pri ženskah pa 81 let. Najstarejša ženska je bila stara 97 let, moški 92 let.

Tabela 8: Zmožnost gibanja - Statistični podatki na dan 31.12.2005

Zmožnost	POPULACIJA
----------	------------

gibanja	n			%		
	M	Ž	Skupaj	M	Ž	Skupaj
Pokretni	16	47	63	25	75	42,9
Polpokretni	10	36	46	22	78	31,5
Nepokretni	4	33	37	11	89	25,6
Skupaj	30	116	146	20,5	79,5	100

Vir podatkov: DSO Trebnje

Tabela 9: Stanovalci po krajevnih skupnostih

krajerna skupnost	število moških	procent	število žensk	procent	število vseh	procent
Čatež	0	0%	1	1,14	1	1,14%
Dobrnich	0	0%	5	5,56	5	5,56%
Dol. Nemška vas	0	0%	5	5,56	5	5,56%
Mirna	3	3,33%	8	8,89	11	12,22%
Mokronog	0	0%	9	10,00	9	10,00%
Sela pri Šumberku	0	0%	3	3,33	3	3,33%
Svetinja	0	0%	3	3,33	3	3,33%
Šentlovrenc	1	1,11%	1	1,11	2	2,22%
Šentrupert	3	3,33%	12	13,33	15	16,66%
Trebelno	5	5,56%	4	4,44	9	10,00%
Trebnje	4	4,44%	11	12,22	15	16,66%
Velika Loka	0	0%	3	3,33	3	3,33%
Veliki Gaber	2	2,22%	4	4,44	6	6,66%
Štefan pri Trebnjem	0	0%	3	3,33	3	3,33%
SKUPAJ	18	19,99%	72	80,01%	90	100%

Vir podatkov: DSO Trebnje

Tabela 10: Stanovalci po načinu plačevanja oskrbnine

NAZIV	PODATKI ZA VSE STANOVALCE:		PODATKI ZA STANOVALCE IZ OBČINE TREBNJE:	
	število	odstotek	število	odstotek
stanovalec sam v celoti*	6	4,13%		
svojci v celoti*	30	20,68%		
stanovalec in svojci	70	47,58%		
stanovalec in občina	33	22,75%	26	17,8%
stanovalec, svojci in	5	3,44%	1	0,7%

občina				
občina v celoti	2	1,37%		
SKUPAJ:	146	100%	27	18,5%

Vir podatkov: DSO Trebnje

*kjer se račune naslavlja na svojce ne razpolagamo s podatkom, ali ti plačujejo s prihodki od stanovalca ali s svojimi sredstvi; vendar predvidevamo, da je število stanovalcev, ki si oskrbne stroške plačujejo sami v celoti, precej višje od prikazanih

Tabela 11: Stanje vlog prosilcev na dan 31.12.2005

	št. čakajočih na sprejem
občani občine Trebnje	49
občani drugih občin, ki pa so se rodili v naši občini	24
prosilci iz drugih občin	162
SKUPAJ	235

Vir podatkov: DSO Trebnje

➤ Predlogi in ukrepi na področju delovanja doma

Glede na raziskavo, ki je bila opravljena v domu v letu 2005, bi bilo po mnenju doma in po mnenju uporabnikov, smotrno:

- *povečati udeležbo prostovoljcev, ki bi lahko uporabnikom (še posebej gibalno oviranim) omogočali več izhodov izven doma, boljši pretok informacij iz zunanjskega sveta ter širjenje socialne mreže;*
 - *strokovne delavce razbremeniti opravljanja nepotrebne birokracije ter jim tako omogočiti, da bi lahko več časa namenili individualnemu delu s stanovalci;*
 - *zagotoviti več kapacitet v domu, oziroma najti drugačne oblike izvajanja institucionalnega varstva ali druge oblike varstva (dnevni center, v katerem bi bile starostnikom tako tistim, ki bivajo v domu kot zunanjim, omogočene različne dejavnosti oz. bi se izvajale delavnice pod strokovnim vodstvom delovne terapije in prostovoljcev-npr. mlajših upokojencev);*
 - *stanovalcem zagotoviti več intimnosti s pomočjo večjega števila enoposteljnih in dvoposteljnih sob (preureditev in prizidek);*
 - *razširiti obseg tržne dejavnosti;*
 - *pridobiti koncesijo za izvajanje fizioterapije za zunanje uporabnike.*
- *Predlog delovanja in sodelovanja institucij na področju socialnega varstva v občini Trebnje:*

- več sodelovanja s Centrom za socialno delo in Občino Trebnje, saj bomo le tako lahko našim občanom in stanovalcem doma omogočili boljšo kvaliteto bivanja v starosti,
- predlagamo, da se v Občini Trebnje organizira posebna služba oz. geriatrični center, ki bi bila nekakšen koordinator med vsemi organizacijami, društvi, javnimi zavodi in drugimi, ki v občini delujejo na področju socialnega varstva; služba bi imela pregled nad delovanjem prostovoljcev in bi delovala v smislu pridobivanja prostovoljcev, povezovala bi izvajalce skupin za samopomoč, ter vabila potencialne kandidate, bila bi nekakšen center za dajanje informacij (zloženke, brošure) in tako seznanjala občane z delovanjem socialno varstvenih programov ter ostalih dejavnosti in aktivnosti v občini; služba bi izvajala ankete iz katerih bi bilo razvidno kaj posamezniki pogrešajo, saj pogosto ovire v okolju onemogočajo ali preprečujejo izvajanje vsakodnevnih aktivnosti (pragovi, preproge, stopnice, slaba osvetlitev, ipd.) Center bi bil lahko tudi svetovalna služba glede uporabe terapevtskih pripomočkov, nudil bi pomoč pri ohranjanju in ponovnem učenju samostojnosti, pri formalnih zadevah glede sprejema v institucionalno varstvo, bil bi nekakšen posrednik in informator med institucijami, posameznimi službami in uporabniki, ki potrebujejo določeno pomoč ali nasvet; posamezne službe v občini, ki imajo stik z ljudmi, ki potrebujejo pomoč, bi se povezale s tem centrom, kateri bi posameznikom svetoval na katero službo oz. institucijo naj se obrnejo za potrebno pomoč;
- v občini ustanoviti center za izvajanje socialno varstvenih programov za stare (občina ponudi primeren prostor; v primeru izgradnje prizidka pa bi bil le ta lahko lociran tudi v DSO Trebnje) - dnevno varstvo, pomoč na domu, klic na daljavo, prostočasne dejavnosti, skupine za samopomoč, medgeneracijsko sodelovanje itd; koordinatorji dejavnosti bi bili lahko strokovnjaki posameznih služb, zaposliti pa bi morali animatorja(e), ki bi te dejavnosti, poleg prostovoljnih delavcev, izvajali;
- podpora občine pri ustanavljanju regijskih negovalnih bolnic, tako bi se namreč zmanjšal pritisk sprejema v domove;
- podpora občine pri izvedbi projekta pomoč na daljavo v okviru zeleni gumb;
- predlagamo ustanovitev društva za razvijanje prostovoljnega dela ter vključitev v osnovnošolske programe (interesne dejavnosti) tudi znanje in aktivnosti dela s starostniki ter motiviranje učencev, da postanejo aktivni prostovoljci;
- oslabele starejše osebe je potrebno vključiti v širšo obravnavo v okviru pomoči na domu-fizioterapija, delovna terapija, nega na domu;
- večje povezovanje s patronažnimi službami in službami, ki izvajajo socialno-varstvene storitve (Center za socialno delo, DSO Trebnje);
- predlagamo, da bi občina zagotavljala tudi del sredstev za izvajanje storitev dostave kosil starejšim v celotni občini Trebnje, saj je včasih to tudi edini uporabnikov obrok;
- podpora ustanavljanju manjših bivalnih enot za stare na različnih lokacijah v občini (zasebni ali javni sektor); dom starejših občanov Trebnje pa bi na teh lokacijah v okviru svoje dejavnosti opravljal vse potrebne storitve kot v matični ustanovi.

2.5.2. Institucionalno varstvo

a) Plačevanje oziroma doplačevanje oskrbnih stroškov

Institucionalno varstvo obsega vse oblike pomoči v zavodu, v drugi družini ali drugi organizirani obliki, s katerimi se upravičencem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, zlasti pa bivanje, organizirana prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo. Upravičenec do institucionalnega varstva pa lahko namesto pravice do celodnevnega institucionalnega varstva izbere družinskega pomočnika.

Institucionalno varstvo opravlja dom za starejše. Dom za starejše lahko pri tem opravlja tudi institucionalno varstvo za mlajše invalidne osebe, vendar se opravljanje teh storitev organizira v posebni enoti.

Posebne oblike institucionalnega varstva za odrasle duševno in telesno prizadete osebe pa opravlja posebni socialno varstveni zavod za odrasle.

V institucionalno varstvo so tako poleg starejših občanov nameščene tudi različna starostna populacija odraslih duševno in telesno prizadetih oseb, za kar Občina Trebnje namenja v svojem proračunu sredstva v okviru institucionalnega varstva.

Na osnovi meril (ocena socialnega položaja), ki jih določa vlada RS, so upravičenci ali drugi zavezanci delno ali v celoti oproščeni plačil za storitve v splošnih in posebnih socialnih zavodih. Razliko v ceni storitev je dolžna na osnovi 99. člena Zakona o socialnem varstvu poravnati občina. Izredno velik problem predstavlja rast cen storitev, na katere občina nima vpliva, saj v delu proračuna za dejavnost socialnega varstva ti odhodki predstavljajo kar 38,8 % delež.

Tabela 8: Povprečno mesečno število upravičencev/k do plačil in doplačil oskrbnih stroškov v splošnih in posebnih socialnih zavodih

<i>Število upravičencev</i>	<i>2006</i>	<i>Proračunska sredstva 2006</i>
V splošnih socialnih zavodih	56	
V posebnih socialnih zavodih	4	
SKUPAJ	60	73.000.000 SIT

Občina Trebnje plačuje oziroma doplačuje oskrbne stroške v splošnih in posebnih zavodih ter stanovanjskih skupnostih za 60 občanov, ki nimajo dovolj premoženja, da bi sami pokrili stroške oskrbe. Omenjeni občani občine Trebnje so nameščeni v 16-ih institucijah v Sloveniji. Neprestano se srečujemo s problemom prezasedenosti domov in razpršenostjo naših občank in občanov po vsej Sloveniji, saj so mnogi zaradi pomanjkanja prostora v trebanjskem domu prisiljeni zapustiti domače okolje in se odločijo za sprejem oziroma namestitve v drugih okoljih.

V okviru Doma za starejše občane Trebnje se izvaja tudi dnevni center, namenjen dnevni varstvu starejših občanov. Dnevno varstvo kot storitev in pomoč je stacionarna, pa vendar alternativna oblika institucionalnega varstva. Ta dejavnost lahko pomembno dopolnjuje družinsko oskrbo ter razbremenjuje družinske člane in podaljšuje posamezniku/ci možnost bivanja v lastnem domu.

b) Družinski pomočnik

Upravičenec do institucionalnega varstva lahko namesto pravice do celodnevnega institucionalnega varstva izbere družinskega pomočnika.

Družinski pomočnik je oseba, ki starostnikom, invalidni osebi ali osebi s težko motnjo v duševnem razvoju nudi pomoč, ki jo potrebuje. Pravico do izbire družinskega pomočnika pa ima starostnik, ki je v celoti odvisen od tuje nege in pomoči, invalidna oseba to je polnoletna oseba s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletna težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Po obstoječi zakonodaji so v primeru družinskega pomočnika občine le plačnice storitve, niso niti stranke v postopku.

Sprejet je tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu, ki prinaša določene spremembe in izboljšave, in sicer:

- Občine so s spremembo zakonodaje postale stranke v postopku, in sicer na enak način kakor je urejen postopek pri (do)plačilu storitve pomoči na domu.
- Po dosednji ureditvi je invalidna oseba v primeru izbire družinskega pomočnika, pravica do dodatka za tujo nego in pomoč mirovala. Sprememba zakonodaje pa prinaša, da se dodatek za tujo nego in pomoč, oziroma dodatek za pomoč in postrežbo za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, nameni Občini.

V Občini Trebnje je bilo v letu 2006 16 družinskih pomočnikov, kar je znašalo cca 2.200.000 SIT oziroma 9.180,44 EUR mesečno.

2.5.3. Različne oblike pomoči za stare v okviru občine Trebnje

Kot je znano je Občina Trebnje organizirala javno službo Pomoč na domu, s katero poskuša širšemu krogu občanov nuditi potrebno oskrbo doma oziroma v domačem okolju.

a) Pomoč družini na domu

Storitev Pomoč družini na domu je v občini Trebnje organizirana že od leta 1993 in sicer je bila sprva organizirana preko javnih del na Centru za socialno delo Trebnje.

Pomoč na domu se je dokazala kot pomembna oblika pomoči v bivalnem okolju, ki bistveno prispeva h kvaliteti življenja najbolj ranljivih skupin prebivalstva, zlasti starejših in invalidnih oseb. Gre za storitev, ki omogoča uporabnikom, da lahko dlje ostanejo doma in jim ni potrebno zagotavljati institucionalnega varstva.

Predpisi države določajo, da mora mrežo javne službe za pomoč na domu zagotavljati Občina. Dejavnosti pomoči na domu podpira in razvija tudi občina Trebnje, ki je v letu 2000 sprejela Odlok o organizaciji in izvajanju javne službe pomoči na domu, na podlagi katerega sta do maja 2005 storitve na domu v občini Trebnje izvajala dva izvajalca; Dom starejših občanov Trebnje in CSD Trebnje. S 1.6.2005 je izvajanje te dejavnosti bilo v celoti preneseno v Dom, ki je trenutno v Občini Trebnje edini izvajalec pomoči na domu. Storitev je organizirana na celotnem območju občine Trebnje in ne posega na območja drugih občin.

Tabela 9: Pregled števila uporabnikov in zaposlenih pri izvajanju storitve pomoči na domu

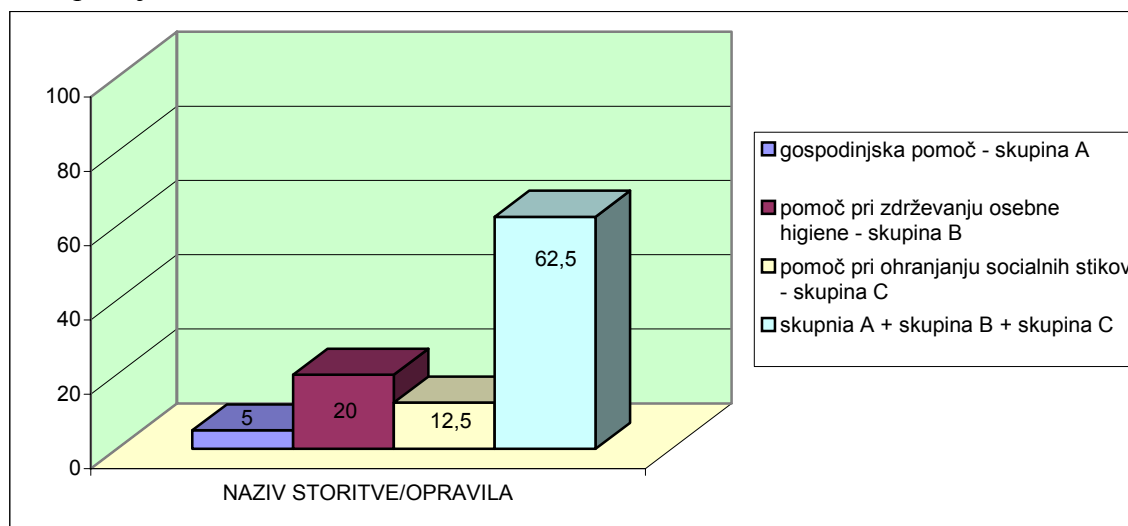
leto izvajanja storitev	Št.zap. na dan 31.12. 2005	Pov.št. zap. v letu 2005	Število opravljenih ef. ur letno	Pov. št.upor. mesečno	Pov. število učinkovitih ur mesečno	Pov. št. ef.ur/ 1 delavko mesečno	Število prevož. km letno
2005	7	4,3	6458	43	538,16	125,15	65.379

Vir: DSO Trebnje

Pomoč na domu se je pokazala kot zelo pomembna in nujno potrebna storitev za starejše občane. Število občanov, ki koristijo storitev pomoči na domu se namreč iz leta v leto povečuje. Leta 1993 je bilo 13 uporabnikov, v letu 2005 pa se je storitev opravljala povprečno mesečno pri 43 uporabnikih za katere je bilo opravljenih 6458 učinkovitih ur letno.

V okviru pomoči na domu je dom v letu 2005 izvajal naslednje storitve: pomoč v gospodinjstvu, pri vzdrževanju osebne higiene in tako imenovano ohranjanje socialnih stikov oziroma preprečevanje osamljenosti. Dejstvo je, da uporabniki potrebujejo kompleksno rešitev bivanja v domačem okolju, zato potrebujejo pomoč pri večini opravil, tako pri gospodinjstvih delih, dostavi hrane, vzdrževanju svoje osebne higiene kot pri preprečevanju osamljenosti. Večina uporabnikov pomoči na domu živijo sami, tistim pa, ki bivajo skupaj s sorodniki ali v njihovi neposredni bližini, sorodniki ne morejo nuditi celodnevne oskrbe in pomoči, saj so zaposleni in večji del dneva odsotni od doma.

Graf 3: Opravljene storitve

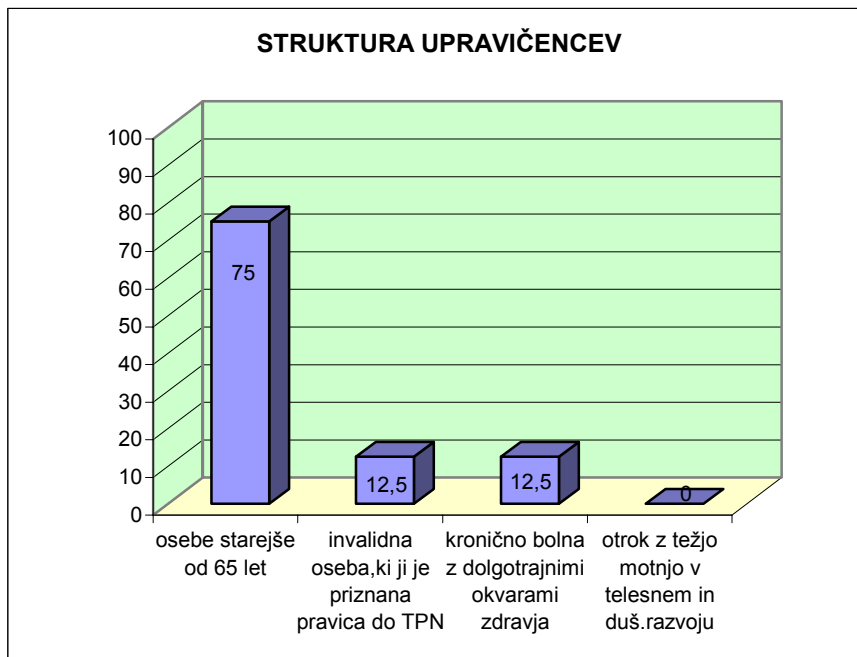
Vir. DSO Trebnje, 2005

Upravičenci do pomoči na domu so osebe starejše od 65 let (75% v občini Trebnje), mlajše od 65 let, ki so bodisi kronični bolniki bodisi imajo status invalida (v občini Trebnje 25%) in pa družine s kronično bolnimi ali invalidnimi otroki.

Tabela 10: Upravičenci storitve pomoči družini na domu

UPRAVIČENCI	Št.uporabnikov na dan 31.12.2005	f(%)
osebe starejše od 65 let	30	75
invalidna oseba, ki ji je priznana pravica do TPN	5	12,5
kronično bolna z dolgotrajnimi okvarami zdravja	5	12,5
otrok z težjo motnjo v telesnem in duš.razvoju	0	0
Skupaj	40	100

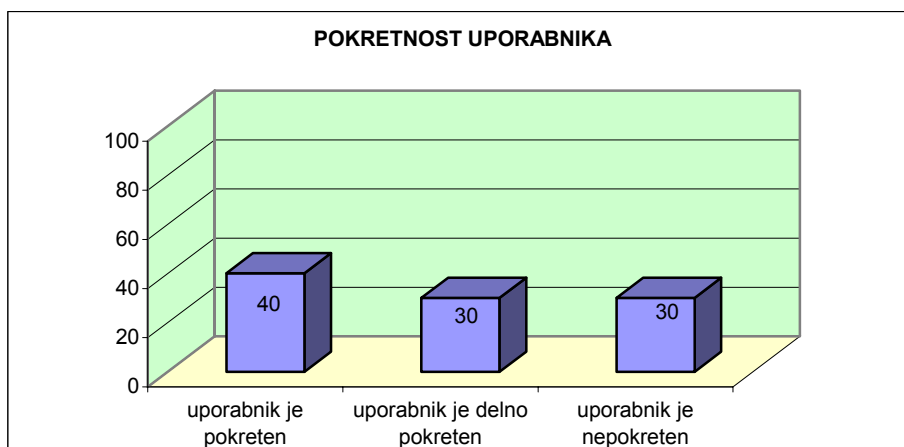
Graf 4: struktura upravičencev storitve pomoč družini na domu na dan 31.12.2005

Vir: DSO Trebnje

Večina vseh uporabnikov pomoči na domu je torej starejših od 65 let, kar kaže na to, da so v občini Trebnje potrebni pomoči na domu predvsem starejši, med njimi je tudi veliko takšnih, ki čakajo za sprejem v institucionalno varstvo in je izvajanje storitev na domu resnično začasna oblika pomoči oziroma je tista, ki omogoča, da lahko uporabnik podaljša bivanje v domačem okolju. Prav tako med uporabniki prevladujejo ženske (67,5%), le dobrih 30 odstotkov uporabnikov so moški. Pri pregledu podatkov o pokretnosti uporabnikov je ugotovljeno, da je v celoti pokretnih 40 odstotkov uporabnikov, delno pokretnih je 30 odstotkov, nepokretnih pa je tudi 30 odstotkov.

Graf 5: Pokretnost uporabnikov storitve pomoč družini na domu na dan 31.12.2005

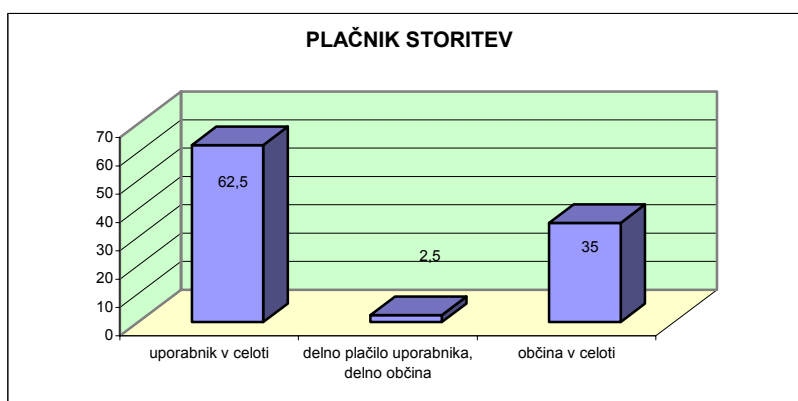

Vir: DSO Trebnje

Uporabniki pomoči na domu lahko na podlagi Uredbe o merilih za določitev oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev uveljavljajo pri CSD Trebnje oprostitev plačila storitve.

Od skupno 40 uporabnikov pomoči na domu dobrih 60 odstotkov uporabnikov sami plačajo storitve, 35 odstotkov uporabnikom plača storitve v celoti občina in 1 uporabniku plača storitev le delno, delno pa jo plača sam.

Graf 6: Plačnik storitev na dan 31.12.2005

Vir: DSO Trebnje

Glede na to, da je razvejanost teritorija občine Trebnje za izvajanje pomoči na domu zelo velika in metodologija ne omogoča priznavanja večjega dela stroškov za kilometrine, občina Trebnje zagotavlja dodatna sredstva za stroške kilometrin, ki za leto 2006 znašajo 2.700.000 SIT.

b) Nevladne organizacije

S pomočjo starim se ukvarja kar nekaj nevladnih organizacij. Žal je težko naštetih vse in tudi vse njihove dejavnosti. Vodilni na tem področju so pa prav gotovo Območna organizacija Rdečega križa, župnijske Karitas, društva upokojencev, Center za socialno delo Trebnje, Dom starejših občanov Trebnje, razna društva,...

Najpogostejše aktivnosti nevladnih organizacij na področju dela s starimi so srečanja starejših občank in občanov, obiski starih na njihovih domovih in v domovih starejših občanov. Prav tako pomembne so različne skupine za samopomoč, pa organizirana skrb za bolj redno prehrano, rekreacijske aktivnosti, skupinska letovanja, svetovalna pomoč, vključitev starih kot aktivnih prostovoljcev in prostovoljk za pomoč drugim, program medgeneracijskih skupin...

Programi pomoči starim, ki jih Občina Trebnje preko javnih razpisov sofinancira nevladnim organizacijam, so dobri in jih je potrebno razvijati naprej, npr. mrežo medgeneracijskih skupin in skupin za samopomoč. **Ostaja pa prazen prostor, ki ga moramo v prihodnje zapolniti. Predvsem bo potrebno zagotoviti več vmesnih oblik skrbi za stare (med pomočjo na domu in oskrbo v domovih za starejše občane) ter povezovanje z zdravstveno oziroma patronažno službo.**

Društva upokojencev v občini Trebnje

V občini Trebnje delujejo 3 društva upokojencev, ki imajo v svojih programih ovrednoteno tudi dejavnost na področju socialno – zdravstvenega varstva upokojencev in s svojimi programi kaktivirajo na razpise s področja socialnega varstva v Občini Trebnje. Aktivnosti v posameznih društvih se izvajajo različno, odvisno od posameznih iniciatorjev. Občina Trebnje na podlagi javnega razpisa sofinancira programe medgeneracijskih in drugih skupin za samopomoč ter druge programe, ki v bivalnem okolju skrbijo za zmanjšanje socialne izključenosti starostnikov ter program obdaritve starejših ob novem letu in jubileantov.

Društva upokojencev tudi opozarjajo, da je potrebno za oblikovanje programov poznati potrebe, interese in želje starejših. Zato je potrebno najprej izvesti ankete med starimi, nato pa na podlagi pridobljenih podatkov organizirati okroglo mizo kjer bi se doreklo o nadaljevanih smernicah delovanja. Prav tako opozarjajo, da je v občini Trebnje veliko starejših, ki niso vključeni v nobeno društvo in životarijo na robu eksistence. **Opozarjajo, da je zelo pomembno, da zdravo sožitje med generacijami postane obvezna vsebina načrtov lokalne skupnosti za različna področja, predvsem druženje med generacijami. Starejšim je potrebno nuditi pomoč tudi s strani mlajše generacije, ki pa se mora okrepiti z znanjem o delu s starejšimi.**

Prav tako poudarjajo, da si starejši ljudje v našem okolju želijo razvoj tistih oblik pomoči, ki jim bodo omogočile čim dlje ostati v domačem okolju (pomoč na domu in dnevno varstvo). Med upokojenci z višjimi dohodki je izražena želja po življenju v varovanih stanovanjih, šele na zadnjem mestu je izražena želja po domskem varstvu.

2.6. Mladi

Mladi imajo v današnjem času največ problemov na področjih, pomembnih za njihovo socialno promocijo: izobraževanje in zaposlovanje. Zaskrbljujoči so tudi problemi, povezani s samopodobo, s socialnimi stiskami in emocionalnimi problemi.

2.6.1. Preventivni programi za mlade

a) Center za socialno delo Trebnje

Na področju socialne preventive daje Center za socialno delo Trebnje velik poudarek na delo z mladimi. Tako že vrsto let organizirajo preventivne programe za počitniški čas, skozi šolsko leto vključujejo učno in socialno šibke otroke v program učne in psihosocialne pomoči, organizira trening socialnih veščin za eno generacijo v vseh osnovnih šolah v občini Trebnje, intenzivno razvijajo prostovoljno delo z otroki in mladostniki, vsako leto organizira letovanje socialno ogroženih otrok,... Vse omenjene dejavnosti Občina Trebnje sofinancira na podlagi vsakoletnega javnega razpisa.

b) Nevladne organizacije:

V občini Trebnje že delujejo institucije, ki se ukvarjajo z preventivno dejavnostjo mladih, to so predvsem Rdeč Križ ter posamezne župnije oziroma župnijske Karitas, ki organizirajo sedaj že tradicionalni Oratorij – počitniški dnevi mladih. Prav tako vse te programe na podlagi javnega razpisa sofinancira Občina Trebnje.

Se pa kaže primanjkljaj na tem področju, predvsem v občini Trebnje manjka institucija, ki bi se ukvarjala in izvajala mladinske programe kamor bi se mladi lahko vključevali. Prikrajšani pa smo tudi na področju vzgojnega svetovanja tako za otroke kot tudi za starše.

2.7. Ženske in otroci žrtve nasilja

Nasilje nad ženskami in otroki je za večino javnih ustanov nov problem, s katerim se v preteklosti niso ukvarjale. O nasilju in zlorabah se govori zadnjih nekaj let, zato doktrine dela večinoma še niso razvite, prav tako ne tehnike in metode. Opazno spremembo so v sredini 80-ih let povzročile različne feministične akcije, katerih najpomembnejši rezultat je bila vzpostavitev nevladnih organizacij, ki nudijo neposredno pomoč prizadetim in opozarjajo javnost na problem nasilja.

S problemom zlorabljanja otrok in žensk se ukvarjajo tako vladne kot nevladne organizacije, različne zdravstvene in psihosocialne javne službe (zdravstveni dom, vrtec, šola...), center za socialno delo (ki ima v primeru zlorabe otroka, javno pooblastilo za ukrepanje – odvzem otroka in namestitve v nadomestno družino ali drugo institucijo) ter policija in sodišče.

Zelo pogosto se zgodi, da kljub vsem institucijam vpletenim v obravnavo zlorabljenih, žrtev ostane sama; še več, zlorabljanje se nadaljuje.

Lahko rečemo, da se v zadnjem času situacija izboljšuje, kar gre pripisati vedno bolj razvejani in kvalitetni dejavnosti nevladnih organizacij, ki dajejo poudarek individualnemu in telefonskemu svetovanju, zagovorništvu in skupinam za samopomoč. Vsekakor pa je tovrstnih pomoči v občini Trebnje še vedno premalo. Občina Trebnje vsako leto na podlagi

javnega razpisa sofinancira program Varne hiše v Novem mestu, prav tako sofinancira SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Nemogoče je določiti natančno število žensk in otrok, ki trpijo zlorabo in nasilje. Nevladne organizacije pripravljajo skupaj z Uradom za žensko politiko zelo odmevno akcijo »Kaj ti je deklica?«. V okviru te akcije so tudi objavili oceno, da je pri nas posiljena vsaka sedma in pretepena vsaka peta ženska. Ta ocena je rezultat tujih raziskav in lastnih izkušenj nevladnih organizacij.

Ko govorimo o številu tistih, ki trpijo nasilje, se moramo zavedati, da pri nas **v okviru pristojnih institucij ne obstaja enotna metodologija zbiranja podatkov o nasilju nad ženskami. Prav tako je potrebno v občini Trebnje razvijati posvetovalnice za otroke in odrasle, ki so žrtve, poleg tega pa je potrebno zagotoviti tudi namestitvene kapacitete za žrtve, saj je v varni hiši v Novem mestu največkrat dolga čakalna doba, žrtev pa potrebuje namestitvev takoj.**

Občina Trebnje je pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj kot prednostno kategorijo prebivalcev v najem, upoštevala tudi žrtve nasilja in jim dodelila večje število točk. V letu 2006 sta tako dobili neprofitno stanovanje v najem dve občanki.

Pomanjkljivosti/problemi, ki se kažejo na področju dela z ženskami, ki doživljajo nasilje:

- ***Pomanjkljivo sodelovanje javnih institucij z nevladnimi organizacijami in s tem povezano usposabljanje strokovnih delavk in delavcev.***
- ***Premalo pozornosti se namenja ozaveščanju o problematiki nasilja.***
- ***Neustreznost in nezadostnost preventivnih programov.***
- ***Nezadostna podpora nevladnim organizacijam.***
- ***Kapacitete obstoječe Varne hiše v Novem mestu ne pokriva niti polovice potreb.***

2.8. Ljudje s težavami v duševnem zdravju

Pomembnejši kazalci, ki vplivajo na stanje duševnega zdravja v skupnosti so brezposelnost, neustrezne stanovanjske razmere, neenakost pri dohodkih, diskriminacija in omejene možnosti izbire in nadzora, nasilje, preživetje smrti bližnje osebe odvisnosti (alkohol, prepovedane droge). Strokovnjaki ocenjujejo, da ima težave z duševnim zdravjem vsak sedmi človek.

Eden pomembnejših premikov, ki je bil storjen v Sloveniji na področju duševnega zdravja je premik od medicinske k socialni perspektivi pri razumevanju in pomoči ljudem s psihosocialnimi stiskami (Lamovec 1998, Flaker 1995). Kljub temu pa se sistemsko financira samo obravnava v okviru zdravstva, medtem ko je socialna obravnava prepuščena nevladnim organizacijam in nerednemu financiranju. Tudi Svetovna zdravstvena organizacija opozarja na nujnost preoblikovanja psihiatrije v skupnostno, kot se je to do neke mere v Zahodni Evropi že zgodilo.

V občini Trebnje od leta 2006 deluje skupina za samopomoč v sklopu nevladne organizacije OZARA Slovenija – nacionalno združenje za kakovost življenja - program PIS – pisarna za informiranje in svetovanje ljudem v duševni stiski, ki ima sedež v Novem mestu. Program je namenjen osebam s težavami na področju duševnega zdravja, ljudem v stiski ter svojcem oseb, ki imajo družinske člane s težavami v duševnem zdravju. Udeleženci skupine se

srečujejo enkrat tedensko v prostorih Centra za socialno delo Trebnje. Omenjeni program na podlagi javnega razpisa sofinancira Občina Trebnje.

Pomanjkljivost, ki se kaže na področju duševnega zdravja je predvsem v tem, da ni interdisciplinarnega sodelovanja ter potrebno je zagotoviti pogoje za zagotavljanje oskrbe v bivalnih skupnostih in stanovanjskih skupinah, prav tako Center za socialno delo opozarja, da je potrebno zagotoviti plačilo oziroma doplačilo stroškov bivanja v teh skupnostih.

2.9. Ljudje s težavami z zasvojenostjo

2.9.1. Alkoholizem

Alkoholizem je eden največjih javno zdravstvenih ter socialnih problemov v Sloveniji in s tem tudi v občini Trebnje. Problem alkoholizma je močno podcenjen in zanemarjen. Njegove razsežnosti pa le delno odkrivajo podatki o umrljivosti in obolevnosti prebivalcev in prebivalk, izostankih z dela in analiza socialnih problemov, povezanih s škodljivo rabo alkohola.

Zaradi škodljive rabe alkohola je prizadeto socialno življenje pivcev in pivk ter njihovih družin, prijateljstvo, delo, študij, možnosti za zaposlitev, čemur se pogosto pridružijo tudi finančne težave. Posledice alkoholizma se kažejo v neurejenih odnosih v družini.

Kultura pitja je v Sloveniji globoko zasidrana.

Pri odnosu do alkohola je potrebno dati poudarek predvsem na programih zdravljenja, obravnave in pomoči alkoholikom in alkoholičarkam ter njihovim družinskim članom in članicam, primarna preventiva pa je bila do zdaj omejena le na posredno preprečevanje odvisnosti na sploh in vzgojo za zdrav način življenja ter boljše organiziran prosti čas. V občini Trebnje bi tako nujno potrebovali specialista alkoholologa, ki se bo ukvarjal z urejanjem oseb zasvojenih z alkoholom. Prav tako pa je potrebno razvijati in spodbujati programe, ki bodo usmerjeni v preprečevanje nastanka alkoholne zasvojenosti. Predvsem potrebujemo programe urejanja alkoholikov ter njihovih družin, svetovalnice za alkoholizem ter vzpostaviti mrežo skupin za pomoč in samopomoč ljudem v stiski zaradi zlorabe alkohola.

V okviru nevladne organizacije sicer obstaja skupina za boljše sožitje v družinah, ki pa zagotavlja osebno urejanje po opravljenem osnovnem zdravljenju.

2.9.2. Prepovedane droge

Najbolj razširjena droga je marihuana, sledi pa ji ecstasy, ki ga povezujemo z razvojno pogojenim eksperimentiranjem mladih. Zadnje čase je močno v porastu - predvsem na »rave« zabavah. Med ilegalne droge prištevamo še kokain in druga poživila, LSD in druge halucinogene, pomirjevala in uspavala, hlapila. Na tržišču se pojavljajo venomer nove snovi, ki lahko vodijo do psihične in fizične zasvojenosti in do različnih oblik ogrožanja zdravja, v določenih primerih celo do smrti zaradi neposrednega uživanja ilegalne droge. To velja še zlasti za heroin in druge opijate, ki si jih uživalci injicirajo v žilo in ob souporabi pribora za injiciranje tvegajo okužbo s HIVom (ki povzroča aids) ali z virusi hepatitisa. Omenjeni uživalci in uživalke ilegalnih drog predstavljajo potencialni vir okužbe za splošno populacijo.

Kot posledica odvisnosti od prepovedanih drog se pogosteje pojavljata tudi prostitucija in promiskuiteta. Znano je tudi dejstvo, da ima večina moških uživalcev heroina spolne stike z neživalkami.

Čeprav je povsem razvidno, da v naši družbi največ socialnih problemov povzroča zloraba alkohola, do slednjega vlada izredna strpnost. Hkrati je odnos do prepovedanih drog še vedno močno obremenjen s predsodki in stereotipi ter z njimi povezanimi strahovi. Tako starši kot šole in ostale institucije prej poiščejo pomoč in informacije kadar posumijo, da so težave mladostnika povezane z drogo, kakor pri ostalih spremembah.

Tudi CSD ni dovolj strokovno usposobljen za reševanje socialne problematike, povezane z uživanjem drog. Zato bi v prihodnosti kazalo organizirati sistematično izobraževanje njenih strokovnih delavk.

V zadnjem obdobju Župnijska Karitas Mirna izobražuje in organizira tudi strokovna predavanja o prepoznavanju oseb s težavami z drogami in načinih pomoči tem osebam. Občina Trebnje sofinancira omenjeni program, prav tako pa bo v letu 2006 organizirano strokovno predavanje za devetošolce v vseh šolah v občini Trebnje o težavah z drogami. Tudi ta program financira občina Trebnje na podlagi javnega razpisa.

Pomanjkljivosti/problemi, ki se kažejo na področju problematike ilegalnih drog so predvsem nesprejemanje dejstva, da obstaja pojav uživanja drog.

Prav tako je potrebno razvijati programe na področju zasvojenosti in sicer:

- **motnje hranjenja,**
- **igralništvo.**

2.10. Osebe z motnjo v duševnem in telesnem razvoju

Storitve za osebe z motnjami v duševnem razvoju in njihove družine so zelo razdrobljene po različnih sistemskih področjih. Institucionalno varstvo otrok z motnjami v duševnem razvoju je v Sloveniji relativno dobro razvito, obstajajo pa velike potrebe storitev za osebe z najtežjo motnjo v duševnem razvoju in za ostarele osebe z motnjami v duševnem razvoju.

Po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (UL RS, št. 54/2000) so otroci s posebnimi potrebami otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno – jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ter otroci z motnjami vedenja in osebnosti, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

Ko se staršem rodi otrok z motnjo v duševnem in telesnem razvoju, doživijo velik šok in velike travme. Pomembno je, da se čim prej seznanijo z realnim stanjem, saj tako veliko lažje pomagajo sebi in otroku.

Otroke s posebnimi potrebami se usmerja v programe vzgoje in izobraževanja kot jih določa Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Prav tako so deležni dodatne strokovne pomoči, ki se lahko izvaja individualno v oddelku ali izven oddelka.

Ker imajo starši možnost izbire namestitve otroka v vzgojno varstveno ustanovo, se zgodi, da je otrok izpuščen iz sistema oziroma možnosti usmerjanja v programe vzgoje in izobraževanja. Tako ostane brez vsakršne obravnave, kar pa ni dobro za njegov razvoj. Za otroka z motnjo v duševnem razvoju je zelo pomembno, da specialni pedagog z njim prične obravnavo čim hitreje. V občini Trebnje žal ni ustanovljenega Razvojnega oddelka. V preteklosti je bila organizirana mobilna služba, kjer je imel specialni pedagog obravnavo otroka in staršev na otrokovem domu.

V občini Trebnje deluje **društvo SOŽITJE, ki z vso odgovornostjo pomaga staršem in otroku.**

Tabela 11: Število otrok z motnjo v duševnem in telesnem razvoju – občina Trebnje

<i>Namestitve</i>	<i>Št. oseb</i>
Predšolski otroci, ki so vključeni v vzgojno izobraževalni program	
Namestitev v domovih za starejše	1
Namestitev v socialno varstvenih domovih	5
Namestitev v posebnih socialno varstvenih zavodih	2
Namestitev v rejniških družinah	4
Bivanje doma brez vsake obravnave	15
Vključeni v VDC	14
SKUPAJ	

Predlagajo, da:

- *bi se morala vsa problematika predšolskih otrok urejati preko osnovne šole s prilagojenim programom,*
- *je potrebno izdelati informativne zloženke o prepoznavanju bolezni že v zgodnjem obdobju ter kontaktne številke kjer zainteresirani lahko dobijo pomoč in jih namestiti v zdravstvene domove, vrtce, razvojno ambulanto,*
- *je potrebno vzpostaviti sodelovanje z komisijo za usmerjanje,*
- *je potrebno vzpostaviti večje sodelovanje med osnovnimi šolami in šolo s prilagojenim programom,*
- *je potrebno ozaveščati in izobraževati vzgojitelje in učitelje s to populacijo otrok,*
- *je potrebno organizirati tako obliko pomoči tistim predšolskim otrokom, ki niso vključeni v organizirano obliko varstva, da bodo imeli enake možnosti napredovanja kot otroci, ki so vključeni v vzgojno izobraževalne ustanove,*
- *je nujno potrebno pospešiti izgradnjo bivalne enote.*

2.11. Invalidi

Invalidi in invalidke so sicer res po eni od številnih opredelitev osebe s prirojeno ali pridobljeno pomanjkljivostjo v svojih telesnih ali duševnih sposobnostih, zaslužijo pa posebno pozornost in upoštevanje njihove različnosti od zdravih, torej spoštovanje njihove osebnosti in njihovo sprejemanje v družbeno življenje, še posebej spoštovanje njihovega človeškega dostojanstva, omogočanje njihove čim večje samostojnosti, pravice do ekonomske in socialne varnosti ter tako do dostojne življenjske ravni, skratka - pravice do izenačevanja možnosti.

2.11.1. Nevladne invalidske in humanitarne organizacije

Invalidsko varstvo v celoti (znotraj tega pa še posebej zdravstveno varstvo, pokojninsko in invalidsko varstvo, socialno varstvo, izobraževanje in zaposlovanje) je tudi pri nas sicer normativno urejeno z ustrezno zakonodajo predvsem na republiški ravni in je zato prvenstvena skrb Občine Trebnje doslej na tem področju namenjena ne toliko položaju in pravicam posameznega invalida (le deloma posredno preko centra za socialno delo), ampak predvsem omogočanju in izboljševanju pogojev za delo številnih invalidskih organizacij ter društev kroničnih bolnikov in bolnic, katerih člani in članice pogosto postopno prav tako postajajo invalidi/invalidke - te organizacije invalida vzpodbujajo, mu svetujejo, ga podpirajo in tudi zagovarjajo, zato so prepotrebne in predstavljajo za invalide in invalidke življenjsko pomembno dopolnilo javnim službam.

Klasične invalidske organizacije, organizirane na republiški ravni, in deloma tudi humanitarne organizacije imajo sicer daleč največjo finančno podporo Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, ki deluje na nacionalni ravni, vendar jim (in njihovim občinskim društvom) za socialnovarstvene programe, v katere se vključujejo tudi občani občine Trebnje, del sredstev namensko prispevamo tudi iz sredstev občinskega proračuna.

Programi invalidskih organizacij so naravnani predvsem k večji socializaciji članstva oz. k zmanjševanju njihove socialne izključenosti zaradi različnih oblik invalidnosti ter tako konkretno k različnim vrstam dopolnilnega usposabljanja in izobraževanja za čim samostojnejše življenje, za prilagoditev življenju s specifično oviro, za prekvalifikacijo ipd. Pri tem seveda ne pozabljajo tudi na različne vrste rehabilitacijskih programov, organiziranih oblik letovanj, športno-rekreativnih dejavnosti, družabnih srečanj in drugih oblik medsebojne povezanosti, pomoči in samopomoči, s čemer vse invalidu krepijo preostalo zdravje, upočasnjujejo napredovanje bolezni oz. stopnjevanje posledic invalidnosti, krepijo pa tudi samozavest in samozaupanje posameznika, njegovo osebno rast tudi v omejenih možnostih in mu hkrati omogočajo dragocene izkušnje sodelovanja (torej tudi dajanja in/ali vsaj prejemanja) v različnih procesih medsebojne solidarnosti. Z dosežki v tekmovalnem športu, v kulturno-umetniških dejavnostih, v literarnih prispevkih in na drugih področjih interesnega izražanja aktivnemu članstvu omogočajo doživljanje občutka enakopravnosti in integriranosti, ki ga tako primanjkuje vsem tistim invalidom-posameznikom, ki ostajajo kot nečlani ali le kot pasivni člani teh društev izolirani v svojem okolju, sami s svojo bolečino, sami s svojimi posebnimi potrebami.

2.11.2. Društvo invalidov Trebnje

Društvo invalidov Trebnje je bilo ustanovljeno leta 1982 in vključuje invalide iz območja celotne občine. V letu 2006 je včlanjenih 261 članov, od tega je 92% delovnih invalidov.

Včlanijo se lahko vsi, ki imajo s strani Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje odločbo o ugotovitvi statusa invalida I., II., III. Stopnje ali odločbo o ugotovitvi odstotka invalidnosti oziroma telesne okvare. Izjemoma se zadnje dve leti lahko včlanijo tudi občani, ki imajo pridobljeno mnenje zdravnika specialista o trajni fizični prizadetosti.

Društvo izvaja redni program dejavnosti, poleg tega še pet posebnih socialnih programov:

- organiziranje srečanj in obiskov za težke invalide ter nudenje neposredne pomoči,
- prva osebna in socialna pomoč,
- pomoč invalidom po težkih operativnih posegih ali nastanku invalidnosti,
- ohranjanje psihofizičnih sposobnosti invalidov,
- skrb za ustvarjalnost in integracijo invalidov v kulturno in družbeno življenje.

Osnovni cilj teh dejavnosti je omogočiti in pomagati invalidom, da se čim lažje in enakopravno vključujejo v življenje v družinskem in družbenem okolju.

V društvu invalidov opozarjajo predvsem na:

- *potrebnem pristopu k zasnovanemu projektu Zveze delovnih invalidov Slovenije "Občina po meri invalidov",*
- *zagotovitev več označenih parkirnih mest za invalide in nadaljevanje odstranjevanja arhitektonskih ovir,*
- *zagotovitev lastnih prostorov društva,*
- *vključevanje delodajalcev, občine, krajevnih skupnosti in Republiškega zavoda za zaposlovanje v skrb in pomoč invalidom, saj so le-ti zaradi nesreče ali bolezni izključeni iz delovnega procesa.*

II. DEL

USMERITVE IN UKREPI RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V OBČINI TREBNJE DO LETA 2010

3. UVOD

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 - 2010 (v nadaljnjem besedilu nacionalni program), ki je bila sprejeta aprila 2006 (Ur. list RS., št. 39/2006) predstavlja podlago za načrtovanje storitev, tako na državni, kot na lokalni ravni. Občinam nalaga naslednje odgovornosti za izvajanje programa:

- zagotavlja izvajanje storitev iz okvira javne službe, za katero je zadolžena z zakonom o socialnem varstvu,
- razpisuje javne natečaje za podelitev koncesij in sklepa pogodbe o koncesijah za storitve iz svoje pristojnosti,
- zagotavlja sredstva za plačila oskrbnih stroškov v socialno varstvenih zavodih za starejše in osebe s posebnimi potrebami, ki so deloma ali v celoti oproščene plačil po posebnih merilih,
- zagotavlja sredstva za (do)plačilo pomoči na domu in družinskega pomočnika,
- pospešuje in organizira dejavnosti in programe socialnega varstva po zakonu o lokalni samoupravi.

Poleg obveznosti, ki so določene z zakonom, ima Občina Trebnje lastne vire, ki jih namenja tistim programom, ki so za življenje njenih občank in občanov bistvenega pomena. Pri določanju obsega storitev, potrebnosti, nivoja zahtevane kakovosti in ostalih komponent pri ocenjevanju programov, smo se odločili, da pri pripravi Strategije razvoja socialnega varstva v Občini Trebnje do leta 2010 prevzamemo model, ki ga določa nacionalni program.

V sklopu mreže javne službe se na področju socialnega varstva izvajajo naslednje mreže socialnega varstva:

- javne socialno varstvene storitve,
- javni socialno varstveni programi,
- javna pooblastila.

Prvo mrežo predstavljajo **storitve javne službe**. Javna služba obsega: ukrepe in dejavnosti, s katerimi se preprečujejo socialne stiske in težave (socialna preventiva), storitve prve socialne pomoči, svetovanje in organiziranje socialne pomoči (storitve pomoči družini za dom), storitve pomoči družini na domu in mobilne pomoči, institucionalno varstvo v zavodu, drugi družini ali v neki drugi organizirani obliki in storitve vodenja in varstva ter zaposlitve pod posebnimi pogoji. Izvajalci javne službe so javni socialno varstveni zavodi, nevladne organizacije (društva, privatni zavodi) ter zasebniki in zasebnice.

Kot smo že povedali v analizi stanja so občine po Zakonu o socialnem varstvu dolžne prevzeti skrb za razvijanje javne službe **na področju pomoči družini na domu**, ostale storitve javne službe pa so v pristojnosti države.

Drugo mrežo predstavljajo **javni socialno varstveni programi**, ki so dopolnilo k socialno varstvenim storitvam. To so storitve, ki javno službo dopolnjujejo in so pomemben delež celovitega sistema socialnega varstva. Izvajalci te službe so večinoma nevladne in humanitarne organizacije ter zasebniki in druga civilna združenja, ki delujejo po neprofitnih načelih in vključujejo prostovoljno delo in dobrotelost. Na področju programov za invalide pa zlasti invalidske organizacije. Programi so namenjeni reševanju socialnih stisk posameznikov in skupin, in sicer tako, da kar najbolj upoštevajo potrebe uporabnikov in konkretne potrebe lokalnega okolja, v katerem se izvajajo. Ti programi so posledica definiranih potreb v lokalni skupnosti. Njihovo financiranje zagotavljajo država, lokalna skupnost in uporabniki ali drugi zainteresirani subjekti. Izbrani programi so s strani Občine

sofinancirani preko javnih razpisov ali pa se z njimi sklene pogodba. Pri oblikovanju mreže je občina popolnoma samostojna in ni omejena z nacionalnim programom. Pomembno je, da se zavedamo, da moramo za javni denar ljudem zagotoviti kakovostne in učinkovite programe, ki bodo odgovarjali na dejanske potrebe in prispevali k zmanjševanju socialnih stisk.

Tretjo mrežo predstavljajo **javna pooblastila**, to so z različnimi zakoni postavljene obveznosti, ki jih morajo izvajati organi socialnega varstva, le-te izvajajo centri za socialno delo.

3.1. Cilji strategije razvoja socialnega varstva

Pri pripravi ciljev in ukrepov strategije smo sledili izhodiščem nacionalnega programa, in sicer:

- 1. CILJ: prispevati k večji socialni vključenosti posameznikov in povezanosti slovenske družbe**
- 2. CILJ: izboljšati dostop do storitev in programov**
- 3. CILJ: doseči večjo učinkovitost pri dodeljevanju denarne socialne pomoči, izboljšati kakovost storitev in programov ter povečati njihovo ciljno usmerjenost in učinkovitost**
- 4. CILJ: krepiti strokovno avtonomijo, upravljavsko samostojnost in racionalno poslovanje na področju socialnega varstva**

Izhodiščem nacionalnega programa smo dodali še svoje strateške cilje:

- 1. CILJ: Sodelovanje pri reševanju problema revščine.**
- 2. CILJ: Sodelovanje na področju dela s starimi.**
- 3. CILJ: Pospeševanje razvijanja programov za mlade.**
- 4. CILJ: Sodelovanje pri reševanju problematike na področju nasilja nad ženskami in otroki.**
- 5. CILJ: Spodbujanje programov za ljudi s težavami v duševnem zdravju.**
- 6. CILJ: Spodbujanje programov za ljudi s težavami z zasvojenostjo.**
- 7. CILJ: Pomoč pri izvajanju programov za ljudi z motnjo v duševnem in telesnem razvoju.**
- 8. CILJ: Sodelovanje z neprofitnimi organizacijami in ustanovami.**
- 9. CILJ: Razvijanje prostovoljnega dela.**

3.2. Ukrepi za doseg ciljev

Bodoči strateški ukrepi za doseg ciljev so v nadaljevanju zapisani po področjih, kot so predstavljeni v analizi stanja in so sestavljeni iz ukrepov za zakonsko določene naloge ter ukrepov za razvoj nevladnih organizacij.

V občinskem proračunu se bo zagotovilo zakonsko določena sredstva za nemoteno izvajanje zakonsko določenih nalog.

Občina Trebnje bo v naslednjem obdobju podpirala delovanje nevladnih organizacij, ki delujejo po neprofitnih načelih, vključujejo prostovoljno delo in dobrotelost in s programi prispevajo k zmanjševanju socialnih stisk. Prednost imajo organizacije, ki imajo status

humanitarne ter invalidske organizacije in društva, ki imajo status, da delujejo v javnem interesu na področju socialnega varstva.

Prav tako bo razvijala mrežo ter pospeševala službe socialnega skrbstva ter društveno dejavnost v skladu s potrebami uporabnikov.

Z ciljem omogočanja oziroma izboljšanja dostopa do storitev in programov bo Občina Trebnje pristopila k sofinanciranju investicij zgoraj omenjenih nevladnih organizacij, prednost pa imajo humanitarne in invalidske organizacije, ki delujejo v javnem interesu in imajo sedež v občini Trebnje.

Prav tako se bo spodbujalo programe za ženske in otroke, žrtve zlorab in nasilja in akcije, ki imajo za cilj seznanjati javnost s problematiko nasilja. Spodbujalo pa se bo tudi razvoj skupnih programov za osebe s težavami v duševnem zdravju.

Občina bo tudi v prihodnje podpirala programe invalidskih in humanitarnih organizacij, ki načrtujejo različne programe zagovorništva za članstvo, pa tudi programe, ki vključujejo osveščanje javnosti, vzgojo za večjo strpnost in solidarnost ter izvajanje akcij za odpravo arhitekturnih ovir v mestu.

3.2.1. Sodelovanje pri reševanju problema revščine

Revščina oziroma materialna izključenost je povezana z drugimi oblikami socialne izključenosti, ki so na eni strani povzročitelji, na drugi strani pa posledice materialne izključenosti. Preprečevanje revščine in socialne izključenosti je eden temeljnih ciljev socialne politike.

Ker je revščina izraz pomanjkanja materialnih dobrin, so ukrepi socialne politike usmerjeni na preraščevanje materialnih virov (nadomestila, dodatki, pomoči).

Poleg oblik denarnih pomoči, ki so zagotovljene iz proračuna RS (denarne socialne pomoči), občina zagotavlja še dodatne oblike denarnih pomoči, ki jih zagotavlja neposredno (subvencija stanarine, doplačila oskrbnin v splošnih in posebnih socialnih zavodih, enkratne pomoči ob rojstvu otroka) ali posredno prek podpore nevladnim organizacijam, ki razvijajo dopolnilno podporno mrežo za pomoč revnim. Iz grafa št. 2 - analiza stanja na področju socialnega varstva v občini Trebnje je razvidno, da je bilo v letu 2006 namenjenih nekaj manj kot 2.500.000 SIT za preprečevanje revščine.

Da bomo v Občini Trebnje v sistemu socialnega varstva zagotovili učinkovitejše preprečevanje revščine, so predlagani naslednji ukrepi:

- 1. Z namenom zagotavljanja učinkovite strategije boja proti revščini bo Občina Trebnje sledila nacionalnemu Programu socialnega vključevanja ter spodbujala sodelovanje z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju boja proti revščini ter zagotavljala stabilnejše financiranje njihove dejavnosti, ker njihovi programi pomenijo dopolnjevanje državnih in občinskih ukrepov in storitev javnih služb.**

2. Oblikovanje enotnih meril za dodeljevanje pomoči med nevladnimi organizacijami.

3. Varstvo otrok in družine.

- **Pomoč staršem ob rojstvu otrok:**

- enkratni prispevek za novorojence se dodeli staršem, ki izpolnjujejo pogoje zapisane v Odloku o enkratnem prispevku za novorojence v Občini Trebnje. Občinski svet vsako leto ob sprejemu proračuna določi višino enkratnega denarnega prispevka.

4. Socialno varstvo materialno ogroženih

- **Enkratne pomoči socialno ogroženim in drugi enkratni izdatki – romska problematika**

V zadnjih letih občina zagotavlja sredstva za sofinanciranje urejanje njihovih bivališč, izboljšanje dovoznih poti, deratizacijo ter za delovanje kulturnega društva Romano drom. V skladu s sprejetim pravilnikom sredstva dodeli posebna komisija, pri tem imajo prednost družine z majhnimi otroci, ki obiskujejo redno šolo ali vrtec oziroma se izobražujejo starši v Centru za izobraževanje in kulturo. Sredstva niso velika, zato je pomoč omejena letno le na 10 družin.

V okviru pomoči se zagotavljajo sredstva tudi za urejanje poti, deratizacijo objektov ter za odvoz spušenih psov.

Za delovanje kulturnega društva občina zagotavlja sredstva za delo društva, nabavo inštrumentov ter nabavo oblek za plesno skupino.

- **Sofinanciranje urejanja bivalnih razmer za Rome**

V Občini Trebnje je uradno prijavljenih 256 Romov (podatki oktober 2006), dejansko pa ocenjujemo, da je številka okoli 300 Romov. Romi živijo v petih naseljih (Hudeje 220 Romov), Mala Loka (10 Romov), Veliki Gaber (8 Romov), Zagorica pri Velikem Gabru (10 Romov, Korita (7 Romov); ena romska družina je v Trebnjem (Pod gradom 5 Romov).

Bivalne razmere romskih družin so zelo različne. Posamezne družine so si ustvarile bivalne prostore, ki zadostujejo za normalno bivanje, večina družin pa živi še vedno v barakah, ki so vlažne, streha pušča vodo, slabo ogrevane, nekatere so zbite iz deska ali pa živijo v prikolicah. Še večje so težave na področju komunalne infrastrukture. V največjem naselju Hudeje ima vodovod le 8 družin, kanalizacije ni, človeški in živalski odpadki so vsepovsod po naselju in bližnji okolici, v naseljih je množica psov, prisotno je mnogo podgan. Elektriko ima le nekaj družin v Hudejih in Koritah, drugi si nabavljajo agregate.

Vsa naselja, razen Hudeje (Občina je izvedla nakup zemljišča v letu 2005) so na zasebnih zemljiščih ali v lastništvu Sklada RS za kmetijska zemljišča, zato so tudi objekti nelegalno postavljeni.

V letu 2006 je občina pridobila gradbeno dovoljenje za izboljšanje infrastrukture v romskem naselju Hudeje. Tako je že v letu 2006 pričela z izgradnjo vodovoda, v naslednjih letih pa je predvidena izgradnja elektro napeljave, kanalizacija, ureditev cest ter izgradnja objekta ta šport, vrtec ter kulturno dejavnost Romov. Seveda je potek del odvisen tudi od višine sredstev in pomoči države. Za izdelavo osnovne komunalne infrastrukture je potrebno pridobiti 350 milijonov tolarjev.

Potreben pa bo še odkup zemljišča tako v naselju Hudeje (del zemljišča, kjer živijo Romi je še v zasebni lasti), kot tudi v ostalih naseljih, kjer živijo romske družine. S tem bo šele omogočena izgradnja komunalne infrastrukture.

Občina se je vključila tudi v projekt Equal, ki bo omogočal zaposlitev Romov (ustanovljen je Romski zaposlitveni center). Večji poudarek pa bo dan tudi vključevanju Romov v javna dela v okviru Komunale Trebnje.

- **Pomoč pri uporabi stanovanja in oddaja neprofitnih stanovanj v najem**

Občina Trebnje bo tudi v prihodnje izpolnjevala določila Zakona o socialnem varstvu, ki pravi, da so občine dolžne socialno ogroženim občanom zagotavljati tudi sredstva za pomoč pri uporabi stanovanja (pokrivanje stroškov najemnine). Prav tako Občina Trebnje dodeljuje v najem na podlagi javnega razpisa in v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem, neprofitna stanovanja na območju občine Trebnje.

Na tem področju se kažejo težave v tem, da je večina upravičencev socialno ogroženih, kar se odraža v neplačevanju najemnin ter materialnih stroškov. Nemalokrat se tudi zgodi, da se pogoji zaradi katerih je bilo stanovanje posameznemu upravičencu dodeljeno, predvsem glede števila družinskih članov, spremenijo oziroma zmanjšajo, namestitvene kapacitete pa ostajajo enake.

Zato je potrebno, da se v Občini Trebnje sprejmejo predpisi, ki bodo urejali nadaljnjo upravičenost posameznika pri spremembah, ki bi bistveno vplivale na dodelitev neprofitnega stanovanja v najem.

- **Plačilo pogrebnih stroškov za umrle brez dedičev**

Občina na podlagi Zakona o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter Odlokom o pokopališkem redu v občini Trebnje poravna stroške pokopa za tiste občane, ki nimajo dedičev ali če le-ti niso sposobni poravnati stroške pokopa, nato pa ima pravico do povračila pogrebnih stroškov iz zapuščine umrlega.

- **Subvencioniranje šolske prehrane učencem iz socialno ogroženih družin**

Učenci iz socialno ogroženih družin so na predlog šole ob soglasju staršev ter ob pozitivnem mnenju Centra za socialno delo Trebnje upravičeni do regresirane prehrane.

3.2.2. Sodelovanje na področju dela s starimi

Delež starih nad 65 let v občini Trebnje v letu 2006 znaša 14,8%. Glede na premike v demografski strukturi se bo ta delež samo še povečeval. Indeks staranja je pomemben demografski kazalec, ki nam pove, kako staro je prebivalstvo. Iz podatkov dobimo splošno informacijo o prebivalcih na določenem območju ter nadalje sklepamo na prihodnje potrebe prebivalcev. Po klasifikaciji je mlado tisto prebivalstvo, ki mu pripada vrednost indeksa pod 40, zrelo ima indeks od 40 pa do 80, staro pa nad 80. Indeks staranja je razmerje (pomnoženo s sto) med prebivalci starimi nad 65 let in tistimi, ki še niso dopolnili 15 let. V letu 2006 je znašal indeks staranja v občini Trebnje 89,4, kar nas uvršča med staro prebivalstvo.

To pa prinaša spremembe na vseh področjih življenja. Rešitev ne moremo več iskati samo v okviru institucionalnega varstva starih. V ospredje prihajajo novi problemi, kot so:

- naraščajoče število starih, ki potrebujejo trajno zdravstveno oskrbo in nego,
- odrinjenost tistih z nizkimi prihodki,
- spremenjen pogled na starost in s tem potrebe po novih oblikah skrbi za stare,
- zagotavljanje in razvijanje storitve pomoč družini na domu.

Da bi na ravni Občine Trebnje pripomogli k čimbolj celoviti skrbi za stare, z namenom ohranjanja kakovosti življenja, bo delo v prihodnjih petih letih usmerjeno v:

- 1. Razvijanje novih oblik skrbi za stare: razvijanje mreže prostovoljcev, mreže medgeneracijskih skupin za samopomoč.**
- 2. Zagotoviti boljši dostop in informiranost starih o možnostih pomoči.**
- 3. Večje povezovanje s patronažnimi službami in službami, ki izvajajo socialno varstvene storitve ter Centrom za socialno delo Trebnje.**
- 4. Vključitev plačevanja dostave kosil starim, ki si le-tega ne zmorejo sami plačevati, v okvir storitve pomoč družini na domu.**
- 5. Vključitev starejših v širšo obravnavo v okviru storitve pomoč družini na domu (fizioterapija, delovna terapija, nega na domu).**
- 6. Spodbujanje razvoja prostovoljnega dela ter vključitev aktivnosti dela s starostniki v osnovnošolske programe.**
- 7. Podporo pri izvedbi projekta pomoč na daljavo v okviru zeleni gumb.**
- 8. Vzpostavitev centralne informacijsko-svetovalne točke za starejše, kjer so uporabnikom storitev na voljo ažurne neodvisne informacije o ponudbi ter svetovanje z različnih področij z namenom povečevanja socialne vključenosti.**
- 9. Izvajanje programov socialnega varstva**
 - **CSD Trebnje – Oskrba v drugi družini**

Center za socialno delo Trebnje izvaja kot enega izmed dopolnilnih programov tudi storitev zagotavljanja socialne varnosti in sicer oskrbo in varstvo v drugih družinah za tiste osebe, ki same niso sposobne samostojnega bivanja.

V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 je za storitev Oskrba v drugi družini predviden normiran obseg vključenih najmanj 0,3% prebivalcev, starih 65 let in več.

Po podatkih Centra za socialno delo Trebnje so 4 evidentirane osebe, ki so v oskrbi v drugi družini, v letu 2006 je Občina Trebnje za eno osebo v celoti pokrivala stroške oskrbe ostali se pokrivajo iz lastnih sredstev. Po izdelavi kriterijev na ravni Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pa bodo za nekatere lasni dohodki premajhni in bo potrebno zagotoviti dopolnitev iz občinskih sredstev.

Občina Trebnje se je že v letu 2006 približala normiranemu obsegu storitve, ki ga narekuje Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva do leta 2010, zato je pričakovati, da bo do leta 2010 predpisan normiran obseg v občini Trebnje presežen.

- **Socialno varstvo invalidov – financiranje družinskega pomočnika**

Občine so po Zakonu o socialnem varstvu dolžne deloma zagotavljati financiranje družinskega pomočnika. Pravica do izbire družinskega pomočnika je namenjena polnoletnim osebam s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Postopek o upravičenosti do družinskega pomočnika vodi Center za socialno delo Trebnje, ki v postopku izda odločbo.

- **Socialno varstvo starih – institucionalno varstvo; plačila in doplačila oskrbnih stroškov; dnevni center – organizirano varstvo v dnevni centrih; oskrba v oskrbovanih stanovanjih za starejše osebe kot posebna oblika pomoči na domu**

- *plačila in doplačila oskrbnih stroškov*

Iz proračuna Občine se v skladu z Zakonom o socialnem varstvu financira storitev bivanja starejših oseb v splošnih socialnih zavodih in sicer potrdi ceno storitev v domovih za starejše občane in posebnih zavodih Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, o oprostitvi plačila pa na osnovi Uredbe o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev odloča Center za socialno delo Trebnje.

Na osnovi meril (ocena socialnega položaja), ki jih določa vlada RS, so upravičenci ali drugi zavezanci delno ali v celoti oproščeni plačil za storitve v splošnih in posebnih socialnih zavodih. Razliko v ceni storitev je dolžna na osnovi Zakona o socialnem varstvu poravnati občina.

- *institucionalno varstvo*

V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 je za storitev Varstvo in oskrba v domovih za starejše osebe predviden normiran obseg vključenih najmanj 5 % prebivalcev, starih 65 let in več, kar v občini Trebnje za leto 2006 pri številu 2.812 oseb starih 65 let in več pomeni vključiti najmanj 140,6 oseb v omenjeno storitev.

Podatka, koliko občanov naše občine je nastanjenih v domovih za starejše po Sloveniji, ni. V občini Trebnje razpolagamo z enim Domom starejših občanov, ki je javni socialno varstveni zavod in je bil ustanovljen s sklepom vlade RS dne 21.1.1999. Namestitvene kapacitete obsegajo 136 postelj, kar je glede na dejansko stanje in povpraševanje po omenjeni storitvi absolutno premalo.

Kljub temu, da je bilo z uveljavitvijo nove zakonodaje ustanoviteljstvo in lastništvo ter s tem zagotavljanje sredstev za investicije domov za starejše preneseno nazaj na državo, v Občini Trebnje zagotavljamo tudi sredstva za investicije Doma upokojencev Trebnje.

Da bi na ravni Občine Trebnje pripomogli k čimbolj celoviti skrbi za stare, bo na področju institucionalnega varstva delo v prihodnjih petih letih usmerjeno v sofinanciranje dozidave prizidka k DSO Trebnje.

- *organizirano varstvo v dnevni centrih*

V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 je za storitev Organizirano varstvo v dnevni centrih predviden normiran obseg vključenih najmanj 0,3% starejših oseb, starih 65 let in več, ki potrebujejo dnevno organizirano varstvo. Po podatkih DSO Trebnje je v storitev v letu 2006 vključena ena oseba.

- *oskrba v oskrbovanih stanovanjih za starejše osebe kot posebna oblika pomoči na domu*

V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 je za storitev Oskrbe v oskrbovanih stanovanjih za starejše osebe kot posebna oblika pomoči na domu predviden normiran obseg vključenih najmanj 0,5% starejših oseb, starih 65 let in več. V tem obdobju se tudi predvideva izgradnja varovanih stanovanj poleg DSO Trebnje kjer bo občina nudila podporo.

• **Storitev izvajanja pomoči na domu**

Po Zakonu o socialnem varstvu so lokalne skupnosti dolžne zagotavljati mrežo javne službe za socialno varstveno storitev pomoč družini na domu, ki je namenjena upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem bivalnem okolju, če se zaradi starosti ali hude invalidnosti ne morejo oskrbovati in negovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali zanj nimajo možnosti. Gre za različne oblike organizirane praktične pomoči in uslug, s katerimi se upravičencem vsaj za določen čas nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu v zavodu, v drugi družini ali v drugi organizirani obliki.

Občina Trebnje je leta 2000 sprejela Odlok o organizaciji in izvajanju javne službe pomoči na domu, ki je podlaga za organizacijo in izvajanje te storitve. Občina zagotavlja za izvajanje storitve sredstva v vsakoletnem proračunu občine, z izvajalcem pa se nato sklene pogodba.

V naši občini to dejavnost izvaja javni zavod Dom starejših občanov Trebnje.

V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 je za storitev Pomoč družini na domu predviden normiran obseg vključenih najmanj 3 % prebivalcev, starih 65 let in več, ter najmanj 0,05% drugih odraslih oseb, ki potrebujejo pomoč na domu ali mobilno pomoč zaradi duševne, telesne ali senzorne motnje, hude bolezni ali iz drugih razlogov.

Pri strategiji razvoja storitve Pomoč družini na domu je potrebno upoštevati naslednje kriterije:

- občini Trebnje je priznana maksimalno 0,46 strokovnega delavca (vodenje in koordinacija) (Priloga 7 Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (UL RS, št. 36/2002));

- normativ storitve za neposredno izvajanje storitve na domu upravičenca: 20 izvajalcev na vsakih 100 upravičencev oziroma po en izvajalec na vsakih 5 upravičencev in en vodja na 20 izvajalcev (Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev),
- trajanje storitve: neposredno izvajanje storitve na upravičenca največ do 4 ure dnevno oziroma največ do 20 ur tedensko,
- pri izvajanju standardne storitve en socialni oskrbovalec na domu pri uporabnikih opravi mesečno 120 ur učinkovitega dela, zaradi posebnosti naselja ali posebnosti obravnave uporabnikov lahko občina dovoli odstopanje od normativa števila učinkovitih ur (v občini Trebnje je po sklepu Občinskega sveta z dne 20.9.2006 dalje normativ 110 učinkovitih ur).

Pomoč na domu se je pokazala kot zelo pomembna in nujno potrebna storitev za starejše občane. Število občanov, ki koristijo storitev pomoči na domu se namreč iz leta v leto povečuje (v letu 2003 je storitev koristilo v povprečju mesečno 23 občanov, v letu 2006 pa že 48 občanov, kar pomeni 108,7% povečanje).

Glede na sprotno evidentiranje potrebe po storitvah pomoči na domu v naši občini in v smeri konkurenčnosti ponudbe izvajanja teh storitev bo občinska uprava spremljala izvajanje z zdajšnjim izvajalcem ter po potrebi tudi podelila koncesijo za izvajanje te dejavnosti drugemu izvajalcu, z namenom, da se tudi sam izvajalec aktivno vključi v sistem financiranja teh storitev na ta način, da svoje storitve ponudi pod čim bolj konkurenčnimi cenami in kvalitetnimi storitvami.

3.2.3. Pospeševanje razvijanja programov za mlade

V občini Trebnje je 23,7% populacije ali 4.498 prebivalcev starih od 0 do 19 let (december 2006).

Izsledki številnih raziskav s področja socioloških, socialnih, psiholoških in zdravstvenih ved jasno kažejo, da:

- so se možnosti in tveganja na poti v odraslost posebej zaostрила,
- neugoden socialni in ekonomski položaj potiska mlade na obrobje družbenega dogajanja ter poraja negotovost in regresivne težnje med njimi.

Da bi na ravni občine Trebnje pripomogli k izboljšanju položaja mladih, bo prispevek Občine Trebnje naslednji:

- 1. Vsestransko podpiranje uveljavljenih preventivnih programov za mlade in to tako v Centru za socialno delo, kot v nevladnih organizacijah.**
- 2. Spodbujanje razvijanja psihosocialnih in preventivnih programov, ki zmanjšujejo nasilje med mladimi.**
- 3. Spodbujanje prostovoljnega dela, solidarnost in strpnost med mladimi.**

- 4. Spodbujanje in pomoč pri ustanavljanju vzgojne posvetovalnice za otroke in starše na območju občine Trebnje.**
- 5. Spodbujanje in sodelovanje pri ustanavljanju Društva prijateljev mladine ter mladinskega centra v občini Trebnje.**

3.2.4. Sodelovanje pri reševanju problematike na področju nasilja nad ženskami in otroki

Nasilje nad ženskami in otroki je družbeni problem, ki ga s pomočjo različnih metod in pristopov poskušajo reševati tako vladne kot nevladne ustanove oziroma organizacije.

Izsledki domačih in tujih raziskav kažejo, kako je v naši družbi še vedno prisotna izredno visoka stopnja strpnosti do (družinskega) nasilja. To je tudi eden izmed razlogov, zaradi katerega ženske in z njimi otroci, ostajajo v nasilnem odnosu. Ostali razlogi so: materialna odvisnost, težak položaj na trgu delovne sile, dolgotrajnost postopkov na sodišču, pogosto nerazumevanje s strani tistih, pri katerih iščejo pomoč... Največjo oviro pa predstavlja težka situacija pri pridobivanju stanovanja. V zvezi s tem strokovnjaki govorijo o »prikritem«
brezdomstvu. Ocenjujejo, da bi se število žensk v raznih programih nedvomno zmanjšalo, če bi imele tiste, ki doživljajo nasilje in postanejo brezdomke, pravico do interventnega stanovanja. Tako pa so nameščene v materinski dom, njihov problem brezdomstva pa se s tem le odloži za kakšno leto.

V občini Trebnje je opazen občuten porast žensk, ki iščejo zavetišče in varnost v varni hiši. Namestitvene kapacitete so ves čas polno zasedene in žrtve nasilja največkrat dolgo čakajo na sprejem, čeprav bi bil ta potreben nemudoma.

Za izboljšanje dela in rezultatov na področju dela z ženskami in otroki, žrtvami nasilja, se bo Občina Trebnje v prihodnjih petih letih prizadevala za:

- 1. Spodbujanje sodelovanja med vladnimi in nevladnimi institucijami.**
- 2. Nevladnim organizacijam bo še nadalje na podlagi javnega razpisa zagotavljala podporo pri sofinanciranju.**
- 3. Spodbujanje akcije in projekte, ki imajo za cilj seznanjati javnost s problematiko nasilja.**
- 4. Podpiranje že obstoječe in razvoj novih preventivnih in izobraževalnih programov.**
- 5. Podpiranje ideje o zagotovitvi prostora za zatočišče za ženske in otroke, ki doživljajo nasilje.**

3.2.5. Spodbujanje programov za ljudi s težavami v duševnem zdravju

Še vedno je veliko nejasnosti pri razumevanju pojma duševnega zdravja. Kadar se govori o duševnem zdravju se še vedno večinoma misli na odsotnost duševnih motenj in bolezni, ali pa se misli na zdravljenje in rehabilitacijo hospitaliziranih oz. uporabnikov psihiatričnih uslug.

Duševno zdravje pa je mnogo širši pojem, ni zgolj odsotnost bolezni ali motenj. Je pojav, ki v sodobni znanstveni teoriji in praksi dela z ljudmi in za ljudi dobiva vse večji pomen.

Program Svetovne zdravstvene organizacije s področja duševnega zdravja za srednjo in vzhodno Evropo do l. 2020 načrtuje, da se to področje razvije skupnostno. Prav tako program predvideva razvoj zagovorništva.

Zato se bo Občina Trebnje v prihodnjih petih letih prizadevala za:

- 1. Spodbujanje razvoja skupnostnih programov.**
- 2. Spodbujanje interdisciplinarnega sodelovanja.**
- 3. Spodbujanje promocije duševnega zdravja.**
- 4. Nevladnim organizacijam na podlagi pravilnika omogočili sofinanciranje programov preko javnega razpisa.**
- 5. Spodbujanje mreže stanovanjskih skupin in proučitev možnost sofinanciranja bivanja v teh skupnostih.**

3.2.6. Spodbujanje programov za ljudi s težavami z zasvojenostjo

a) Alkoholizem

Problem alkoholizma je močno podcenjen in zanemarjen. Njegove razsežnosti pa le delno odkrivajo podatki o umrljivosti in obolevnosti prebivalcev, izostankih z dela in analiza socialnih problemov, povezanih s škodljivo rabo alkohola. Poleg tega pa še velika domača proizvodnja alkohola in dobro organizirana alkoholna industrija, reklamiranje alkoholnih pijač, neustrezna zakonodaja, pomanjkanje politične volje za spremembe na tem področju in premajhno zavedanje resnosti alkoholne problematike problem alkoholizma le še stopnjuje in starostna meja prvega stika z alkoholom se znižuje in je po podatkih Regijskega poročila o razširjenosti alkohola in preostalih drog 12 let in manj.

Kot osnovo za preprečevanje škodljive rabe alkohola in zmanjšanje njenih posledic je na ravni Občine Trebnje potrebno:

- 1. Oblikovati preventivni program za preprečevanje in zmanjševanje posledic škodljive rabe alkohola, ki bo povezal in okrepil obstoječe nevladne organizacije ter razvijal nove oblike za zmanjševanje posledic škodljive rabe alkohola.**
- 2. Informirati (preko javnih medijev in zdravstveno vzgojnih gradiv) ljudi o**

posledicah, ki jih uživanje alkohola povzroča njihovemu zdravju, družini in družbi, posebno pozornost je potrebno nameniti ozaveščanju o škodljivi rabi alkohola v družinah z majhnimi otroki.

- 3. Spodbujati preventivne akcije na območju občine Trebnje namenjene omejevanju vožnje pod vplivom alkohola.**
- 4. Spodbujati obstoječe in oblikovanje novih programov za zdravljenje in rehabilitacijo vseh tistih, ki uživajo alkohol na tvegan in škodljiv način.**
- 5. Podpirati programe, ki promovirajo zdrav način življenja.**
- 6. Evalvirati učinkovitost sprejetih ukrepov.**

b) Prepovedane droge

Odnos do prepovedanih drog je še vedno močno obremenjen s predsodki in stereotipi ter z njimi povezanimi strahovi. Vse bolj pa se v občini Trebnje kažejo tudi težave z zasvojenostjo na področju prepovedanih drog. V regijskem poročilu o razširjenosti alkohola in preostalih drog med srednješolsko mladino ugotavljajo, da začne največ mladih poizkušati drogo pri starosti 12,5 let.

V občini se razvijajo programi ozaveščanja in prepoznavanja otrok s težavami z drogo. Velik poudarek pa se daje preventivnim programom, ki preprečujejo mladostniku vstop v svet zasvojenosti.

Na ravni občine Trebnje je potrebno:

- 1. Spodbujati izvajanje ustreznih raziskav.**
- 2. Podpirati razvoj programov ozaveščanja in preventivnih programov.**
- 3. Spodbujati razvoj novih programov na področju zasvojenosti.**

3.2.7. Pomoč pri izvajanju programov za ljudi z motnjo v duševnem in telesnem razvoju

Ob spoznanju, ko se staršem rodi otrok z motnjo v duševnem in telesnem razvoju, le-ti doživijo velik šok in velike travme, zato je toliko bolj pomembno, da se jih takoj seznanijo z realnim stanjem in nadaljnji možnostmi oblik pomoči.

Na območju občine Trebnje deluje društvo Sožitje, ki z vso odgovornostjo pomaga tako staršem kot otroku.

Sodelovanje Občine Trebnje pri izvajanju programov za ljudi z motnjo v duševnem in telesnem razvoju se kaže v:

- 1. Pomoč pri izgradnji bivalne enote.**
- 2. Spodbujati in podpirati sofinanciranje programov preko javnega razpisa.**
- 3. Sofinanciranje mobilne pomoči kot oblike storitve pomoč družini na domu.**

3.2.8. Sodelovanje z invalidskimi organizacijami

Odnos do invalidov in invalidk je eno od meril odprtosti in socialnega zavedanja družbe. Za višjo kvaliteto življenja invalida, invalidke kot posameznika, posameznice ter tudi kot družinskega člana, skrbijo različne invalidske organizacije (društvo invalidov Trebnje, društvo slepih in slabovidnih, društvo kronično bolnih, društvo gluhih in naglušnih,...), kar predstavlja dragoceno dopolnitev možnosti, ki jih invalidom in invalidkam zagotavljajo javne službe.

Sodelovanje Občine Trebnje pri izvajanju programov za invalide in invalidke se kaže v:

1. **Pomoči pri nakupu novih prostorov Društva invalidov Trebnje.**
2. **Spodbujanju in podpiranju sofinanciranja programov preko javnega razpisa.**
3. **Zagotovitvi več označenih parkirnih mest za invalide, odpravljanje arhitektonskih ovir.**
4. **Pristopu k zasnovanemu projektu Zveze delovnih invalidov Slovenije "Občina po meri invalidov".**

3.2.9. Razvijanje prostovoljnega dela

Prostovoljstvo deluje na različnih področjih - socialnem, športnem, rekreativnem, izobraževalnem, zdravstvenem, kulturnem, okoljskem, turističnem, v kriznih situacijah (na primer gasilske organizacije, reševalci) in na mnogih drugih področjih. Opravljajo ga ženske in moški, mladi ljudje in otroci, ljudje srednjih let in starejše osebe, vanj se lahko vključujejo vsi ljudje ob upoštevanju svojih zmogljivosti, saj zanj ni načelnih omejitev.

Prostovoljstvo ima velik pomen za skupnost, ker

- izboljšuje kakovost življenja v družbi;
- brani interese posameznikov in skupin, ki so ogroženi, prikrajšani, potisnjeni ob rob, izključeni;
- je ena od osnovnih poti odzivanja civilne družbe na potrebe v njej in ustvarja možnosti aktivnega delovanja državljanov v družbi;
- prostovoljno delo je bodisi samostojna ali dodatna dejavnost in dodana vrednost delovanju služb in institucij.

Organizacije so dolžne ponuditi ljudem različne možnosti za opravljanje prostovoljnega dela, tako da so potrebe porabnika, dejavnost in zmogljivosti prostovoljca kar najbolj usklajeni. Prostovoljska društva si morajo prizadevati za odpravljanje ovir za razvijanje prostovoljnega dela na področju zakonodaje in obdavčitve.

Državljeni, ki delajo kot prostovoljci ne smejo biti izkoriščani, vrednost njihovega dela mora biti prepoznana na vseh ravneh s strani organizatorja in javnosti, kot tudi s strani državnih in lokalnih oblasti. Prostovoljno delo pa terja predanost. Prostovoljci se morajo držati dogovorov in morajo sodelovati z osebjem društva ali institucije, v kateri delujejo.

Za pokrivanje potreb ljudi je potrebno plačano in prostovoljno delo. Obe področji morata prepoznavati prispevek in vrednost druga druge za dobrobit v skupnosti. Prostovoljci in plačano osebje prispevajo vsak iz svoje pozicije in v okviru svojih možnosti blagostanju družbe. Vzajemno spoštovanje je osnova za dobro sodelovanje. Pri obravnavi in odločanju o posamičnih socialnih problemih v skupnostih, v katerih sodelujejo prostovoljci, morajo biti vključeni tudi predstavniki prostovoljcev.

Prostovoljno delo ima velik pomen za razvoj in za prihodnost. Prispeva k razvijanju obstoječih sistemov, k razvijanju vrednot solidarnosti, k socialnemu in drugemu napredku družbe, zato ga je potrebno negovati in ustrezno vrednotiti.

Sodelovanje Občine Trebnje pri razvijanju prostovoljnega dela se kaže v:

- 1. Promociji in razvoju prostovoljstva, organizaciji strokovnega posveta.**
- 2. Spodbujanju in podpiranju sofinanciranja programov preko javnega razpisa.**

4. LITERATURA:

1. Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010 (Ur. list RS, št.39/06)
2. Zakon o socialnem varstvu (Ur. list RS, št. 36/04 – UPB1)
3. Radešček Darja: ESPAD Dolenjska 2003: Evropska raziskava o razširjenosti alkohola in preostalih drog med srednješolsko mladino – regijsko poročilo, Novo mesto, 2004
4. Novak Mojca: Dober dan, revščina, Ljubljana, 1994
5. Statistični urad: spletna stran [www. stat.si](http://www.stat.si)
6. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše: Izbor prispevkov ob 40-letnici, Ljubljana, 1995
7. Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto, Statistični podatki o zdravstvenem varstvu in delu zdravstvene službe v letu 2002, 2003,2004, Novo mesto
8. Kraševac – Ravnik Erna: Kakovost življenja v občini Trebnje – profil in plan, Ljubljana, 1999
9. Jakopič J. Alkoholizem je medicinski problem. Vita 1999; V; 9-10
10. Situacijska analiza o položaju otrok in družin v Sloveniji. Slovenski odbor za UNICEF, Ljubljana
11. Novak, Mojca: Socialna izključenost v Sloveniji. Ljubljana, 1996
12. Zaviršek, Darja: Analiza položaja izključenih družbenih skupin v Sloveniji in predlogi za zmanjšanje njihove izključenosti v sistemu socialnega varstva. Ljubljana, 1998
13. Društva s področja socialnega varstva v Občini Trebnje in način njihovega financiranja
14. Dom starejših občanov Trebnje: Poročilo o izvajanju pomoči na domu v občini Trebnje v letu 2005, Trebnje, 2006
15. Center za socialno delo Trebnje: Predstavitev Centra za socialno delo Trebnje, Trebnje, 2006
16. Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72-3216/05)

Pri pripravi analize stanja in strategije razvoja na področju socialnega varstva v občini Trebnje do leta 2010 so nam bili v veliko pomoč:

1. Center za socialno delo Trebnje: Predlog vizije socialnega varstva v občini glede na potrebe in Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010, Trebnje, 2006
2. Dom starejših občanov Trebnje: Analiza stanja na področju socialnega varstva v Občini Trebnje-predstavitev DSO in predlogi ter pobude, Trebnje, 2006
3. Območno združenje Rdečega Križa Trebnje: Predstavitev socialne dejavnosti OZRK Trebnje, Trebnje, 2006
4. Lazar Ivanka: Osnovne smernice delovanja društev upokojencev, predlogi vizije razvoja socialnega varstva v občini Trebnje, Trebnje, 2006
5. Društvo Sožitje: Socialni program za osebe z motnjo v duševnem in telesnem razvoju, Trebnje, 2006
6. Župnijska Karitas Trebnje: Posredovanje podatkov o razdelitvi paketov za hrano v letu 2005, Trebnje, 2006